

UCHWAŁA NR/2023
RADY POWIATU JAROSŁAWSKIEGO
z dnia grudnia 2023r.

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz.1526 z późn. zm.), art. 16b, art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 901 z późn. zm.), art. 9 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 735 z późn. zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały, której część stanowi Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jarosławskiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 901 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Na mocy art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 735 z późn. zm.) część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi program promocji i zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Opracowanie niniejszej Strategii stało się konieczne z uwagi na fakt utraty mocy wcześniejszej Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022 (Załącznik do Uchwały nr XVII/94/2016 Rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 28 stycznia 2016 r.). Niniejsza Strategia wymagała sporządzenia dogłębnej diagnozy problemów społecznych w Powiecie Jarosławskim. Strategia zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie, stąd też do jej realizacji zaangażowane zostały liczne podmioty zobowiązane do realizacji polityki społecznej.

Powiatowy Urząd Pracy
w Jarosławiu

Załącznik do Powiatowej Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Jarosławskim
na lata 2023 - 2030

Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030

Spis treści

I Wstęp.....	3
II Charakterystyka powiatu jarosławskiego	4
III Analiza rynku pracy	7
1. Stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim	7
2. Stan i struktura osób bezrobotnych w powiecie jarosławskim.....	8
3. Struktura bezrobotnych wg wieku	9
4. Struktura bezrobotnych wg stażu pracy	10
5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia	10
6. Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy	11
7. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy	11
8. Bezrobotni z orzeczeniem niepełnosprawności.....	13
9. Napływ i odpływ osób bezrobotnych.....	15
III Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej (ofert pracy)	16
IV Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.....	18
V Krajowy Fundusz Szkoleniowy jako forma wsparcia pracodawcy i pracowników	19
VI Wydatki na realizację programów i projektów	20
VII Cele działań Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu na lata 2023-2030	21
1. Wzmacnianie usług pośrednictwa pracy dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców.....	22
2. Wzmacnianie poradnictwa zawodowego	23
3. Wzmacnianie kwalifikacji i kompetencji bezrobotnych oraz poszukujących pracy.....	23
4. Inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających obniżenie bezrobocia	23
5. Wzmacnianie zatrudnienia	24
6. Wspieranie kwalifikacji zawodowych i kompetencji pracodawców i ich pracowników .	24
7. Wzmacnianie współpracy pomiędzy podmiotami rynku pracy	25
8. Ułatwianie zatrudniania cudzoziemców	25
9. Wspieranie nowych inicjatyw lokalnej przedsiębiorczości, inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających lokalną przedsiębiorczość	26
10. Wzmacnianie zasobów kadrowych oraz wspieranie rozwoju kompetencji pracowników.....	26

I Wstęp

Misją Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu jest działanie w sposób skuteczny i efektywny w celu pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskiwaniu odpowiednich pracowników – Profesjonalny Urząd Pracy.

„Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego” na lata 2023-2030 został opracowany na podstawie art. 9, ust 1 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, który stanowi: „Do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o której mowa w odrębnych przepisach”.

„Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego” na lata 2023-2030 określa cele i zadania w zakresie aktywizacji i podtrzymywania zdolności pracy osób bezrobotnych. Jednostką organizacyjną powiatu jarosławskiego odpowiedzialną za realizację polityki rynku pracy jest Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, który opracował niniejszy Program. Istotą dokumentu jest wyznaczenie celów głównych i szczegółowych, na których realizacji będzie się opierała działalność urzędu przez najbliższe lata.

Zadania „Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego” mieszczą się w obszarach strategicznych „Zwiększenie poziomu zatrudnienia” oraz „Wspieranie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości” zawartych w Strategii rozwoju Powiatu Jarosławskiego na lata 2021-2030.

Niniejszy Program poprzez wdrożenie wskazanych w nim działań przyczyni się do realizacji celów określonych w „Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2023”, którego celem głównym jest wzrost aktywności zawodowej i wzrost zatrudnienia. Realizacja zaplanowanych zadań przyczyni się także do osiągnięcia celów „Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 rok”, w szczególności głównego, tj. realizacja regionalnej polityki w zakresie wzrostu aktywności zawodowej i zatrudnienia w województwie podkarpackim.

II Charakterystyka powiatu jarosławskiego

Powiat jarosławski położony jest w południowo-wschodniej Polsce, w województwie podkarpackim. Wschodnia granica powiatu pokrywa się na długości około 7 km z granicą polsko-ukraińską, na tym odcinku znajduje się drogowe przejście graniczne Korczowa-Krakowiec. Przez powiat jarosławski przebiega autostrada A4 łącząca dwie granice – z Niemcami i Ukrainą. W sąsiedztwie powiatu jarosławskiego znajdują się: powiat przeworski, powiat przemyski ziemski i powiat lubaczowski. Obszar powiatu obejmuje 1029 km² i stanowi 5,8% powierzchni województwa podkarpackiego (17845 km²) oraz 0,3% powierzchni Polski (312720 km²). Terytorialnie powiat jarosławski podzielony jest na 11 jednostek, w tym dwie gminy miejskie: Jarosław i Radymno, jedną gminę miejsko-wiejską Pruchnik oraz osiem gmin wiejskich: Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów, Radymno, Rokietnica, Roźwienica i Wiązownica.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na koniec grudnia 2022 r. powiat zamieszkiwało 116458 osób, tj. o 557 osób mniej niż na koniec 2021 r. (117015 osób). Na obszarach miejskich na koniec grudnia 2022 roku mieszkały 44262 osoby, tj. 38% ogółu ludności, natomiast na terenach wiejskich mieszkało 72 196 osób, tj. 62% ogółu ludności powiatu.

Liczba mieszkańców powiatu jarosławskiego od 2010 roku maleje, a prognozy wskazują, że taka sytuacja będzie utrzymywać się w kolejnych latach. W powiecie jarosławskim od 2019 roku notowany jest ujemny przyrost naturalny (tzw. ubytek naturalny). Niekorzystny wskaźnik przyrostu naturalnego dotyczy zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich powiatu. W powiecie jarosławskim zachodzą zmiany w strukturze demograficznej ludności, do których przyczyniają się:

- postępujący proces starzenia się społeczeństwa – zwiększa się odsetek osób starszych (powyżej 65 r. ż.), a maleje odsetek dzieci (0-14 lat),
- niski wskaźnik przyrostu naturalnego,
- wysoki wskaźnik umieralności,
- migracje – wewnętrzne i zagraniczne.

Starzenie się mieszkańców powiatu jarosławskiego jest szczególnie widoczne w sferze aktywności zawodowej, tj. w podziale wg wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego. Na przestrzeni lat 2010-2022 procentowy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) w ogóle mieszkańców powiatu zmniejszył się o 2.2 punktu procentowego, z 20,6% do 18,4%. Analogicznie sytuacja wygląda w grupie osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat kobiety, 18-64 lat mężczyźni), w której na przestrzeni lat 2010-2022 nastąpił spadek o 4.1 punktu procentowego, z 63,8% do 59,7%. Wzrost o 6.3 punktu procentowego, z 15,7% na 22% nastąpił natomiast w latach 2010-2022 w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60 lat kobiety, powyżej 65 lat mężczyźni). Powyższe dane potwierdzają zmiany zachodzące w strukturze demograficznej powiatu jarosławskiego w kierunku starzenia się jego mieszkańców.

Powiat jarosławski to powiat rolniczo-przemysłowy, z przemysłem skoncentrowanym w Jarosławiu (45% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w powiecie ma siedzibę w Jarosławiu). Na koniec 2022 roku do rejestru REGON wpisane były 10202 podmioty gospodarcze z terenu powiatu jarosławskiego, co stanowi 5,0% wszystkich firm zarejestrowanych w województwie podkarpackim (203190) i 0,2% wszystkich firm zarejestrowanych w Polsce (4995042). Liczba podmiotów gospodarczych z siedzibą na terenie powiatu jarosławskiego na koniec 2022 roku była wyższa o 269 w porównaniu do grudnia 2021 roku (9933). Tendencja wzrostowa liczby podmiotów gospodarczych w powiecie jarosławskim (wg wpisów do REGON) utrzymuje się od 2011 roku i pomimo pandemii Covid-19 oraz konfliktu zbrojnego za wschodnią granicą, nie uległa odwróceniu. Jednak należy zwrócić uwagę, że na koniec 2022 roku 1445 podmiotów z siedzibą na obszarze powiatu jarosławskiego miało zawieszoną działalność gospodarczą w rejestrze REGON (na koniec 2021 roku zawieszoną działalność miało 1248 podmiotów).

W gospodarce powiatu dominuje sektor prywatny (9830 podmiotów). Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie jarosławskim na koniec 2022 roku wyniosła 7517, tj. o 221 więcej niż w roku 2021 (7296). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły na koniec 2022 roku 73,7% ogółu zarejestrowanych w powiecie podmiotów gospodarczych (10202). 1420 osób fizycznych na koniec 2022 roku zawiesiło w rejestrze REGON prowadzenie działalności gospodarczej (na koniec 2021 roku zawieszoną działalność miały 1204 osoby fizyczne).

Łącznie w 2022 roku zarejestrowano na terenie powiatu 797 podmiotów, tj. o 2 więcej niż w roku 2021 (795), natomiast wyrejestrowano 477 podmiotów gospodarczych, tj. o 70 więcej niż w roku 2021 (407).

Na koniec 2022 roku, tak jak rok wcześniej, najwięcej podmiotów na terenie powiatu działało w sektorach: handel (2526), budownictwo (1946), przetwórstwo przemysłowe (846) i usługi (811).

Największy wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w powiecie jarosławskim na koniec 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego zanotowano w sektorach: „budownictwo” – przybyło 161 podmiotów; „informacja i komunikacja” – przybyły 24 podmioty; „przetwórstwo przemysłowe” – przybyły 22 podmioty; „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” – przybyło 18 podmiotów.

Spadek ilości podmiotów gospodarczych na koniec 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano w powiecie w sekcjach: „działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” – ubyło 9 podmiotów; „działalność finansowa i ubezpieczeniowa” – ubyło 7 podmiotów; „edukacja” – ubyły 3 podmioty. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie jarosławskim w latach 2021-2022 prezentuje Tabela 1.

Tabela 1 Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz województw, podregionów, powiatów i gmin (grudzień 2021, grudzień 2022)

SEKCJA PKD	grudzień 2021			grudzień 2022			2021/2022	2021/2022
	podmioty gospodarki narodowej*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	% udział osób fizycznych prowadzących działalność w ogóle zarejestrowanych podmiotów	podmioty gospodarki narodowej*	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	% udział osób fizycznych prowadzących działalność w ogóle zarejestrowanych podmiotów	wzrost↑/ spadek↓ liczby podmiotów gospodarki narodowej	wzrost↑/ spadek↓ działalności gospodarczych osób fizycznych
A. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	142	107	1,1%	140	105	1,0%	-2↓	-2↓
B. GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	21	13	0,1%	22	13	0,1%	1↑	0
C. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	824	670	6,7%	846	690	6,8%	22↑	20↑
D. WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	34	1	0,0%	38	1	0,0%	4↑	0
E. DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	19	10	0,1%	18	9	0,1%	-1↓	-1↓
F. BUDOWNICTWO	1785	1611	16,2%	1946	1757	17,2%	161↑	146↑
G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	2527	1962	19,8%	2526	1943	19,0%	-1↓	-19↓
H. TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	657	556	5,6%	671	571	5,6%	14↑	15↑
I. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	212	179	1,8%	203	169	1,7%	-9↓	-10↓
J. INFORMACJA I KOMUNIKACJA	217	193	1,9%	241	215	2,1%	24↑	22↑
K. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	214	183	1,8%	207	177	1,7%	-7↓	-6↓
L. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	318	50	0,5%	321	49	0,5%	3↑	-1↓
M. DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	744	641	6,5%	762	658	6,4%	18↑	17↑
N. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	235	181	1,8%	244	187	1,8%	9↑	6↑
O. ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	116	0	0,0%	116	0	0,0%	0	0
P. EDUKACJA	338	133	1,3%	335	141	1,4%	-3↓	8↑
Q. OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	466	393	4,0%	481	405	4,0%	15↑	12↑
R. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	254	77	0,8%	255	77	0,8%	1↑	0
S. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	795	336	3,4%	811	350	3,4%	16↑	14↑
T. GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0	0
U. ORGANIZACJE I ZESPOŁY EKSTERYTORIALNE	0	0	0,0%	0	0	0,0%	0	0
SUMA*	9918*	7296	-	10183	7517	-	-	-
OGÓŁEM	9933	7296	73,5%	10202	7517	73,7%	269↑	221↑

Źródło: GUS, Miesięczna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON, opracowanie własne

*różnica w sumowaniu kolumny a kolumną ogółem może wynikać ze zmiany przepisów prawnych od dnia 1 grudnia 2014 roku dotyczących zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do KRS (nie wszystkie informacje do rejestru REGON są wypełniane)

III Analiza rynku pracy

1. Stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim

Na koniec 2022 roku stopa bezrobocia w powiecie jarosławskim wyniosła 11,3% i była wyższa o 2.5 punktu procentowego od stopy bezrobocia w województwie podkarpackim (8,8%) i o 6.1 punktu procentowego od stopy bezrobocia w Polsce (5,2%).

Tabela 2 Stopa bezrobocia w Polsce, Województwie podkarpackim i Powiecie jarosławskim XII 2021 i 2022 roku

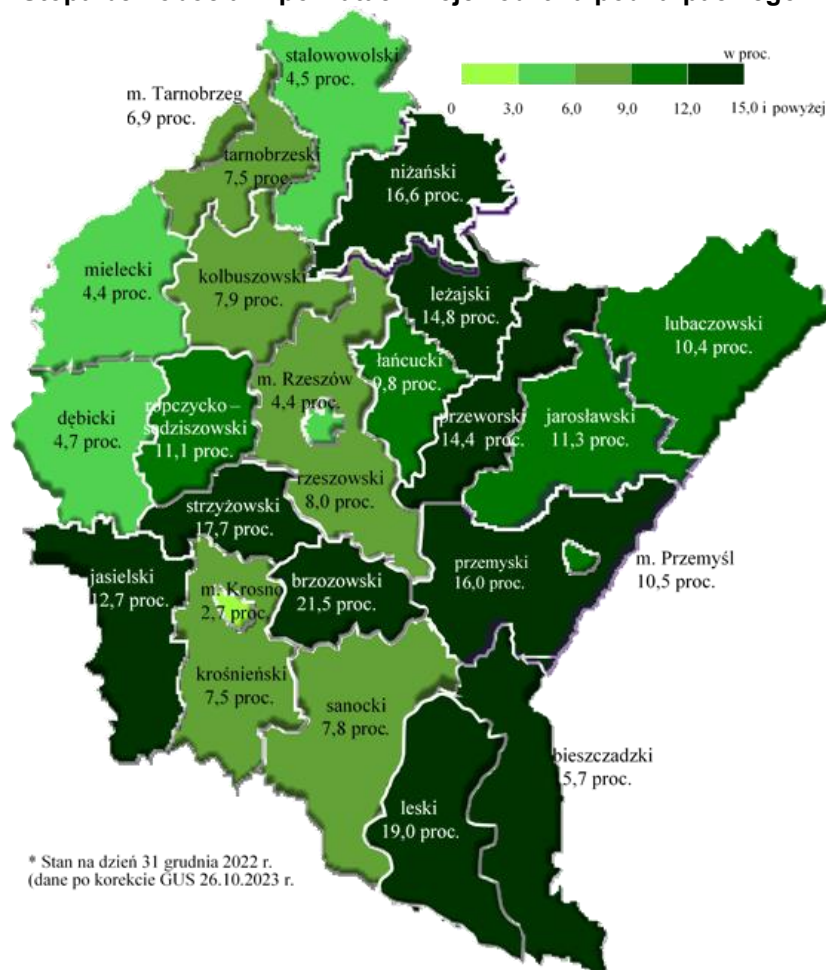
Obszar	Stopa bezrobocia (w %)		Wzrost/spadek do roku 2021
	2021	2022	
Polska	5,8	5,2	-0,6↓
Województwo podkarpackie	9,9	8,8	-1,1↓
Powiat jarosławski	13,3	11,3	-2,0↓

Źródło: GUS, Liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz stopa bezrobocia według województw, podregionów i powiatów

Analizując poziom stopy bezrobocia (rok do roku), zauważyć należy, że w 2022 roku w porównaniu do roku 2021 stopa bezrobocia odnotowała spadek:

- dla Polski o 0.6 punktu procentowego,
- dla Województwa podkarpackiego o 1.1 punktu procentowego,
- dla Powiatu jarosławskiego o 2.0 punkty procentowe.

Wykres 1 Stopa bezrobocia w powiatach województwa podkarpackiego XII 2022 rok

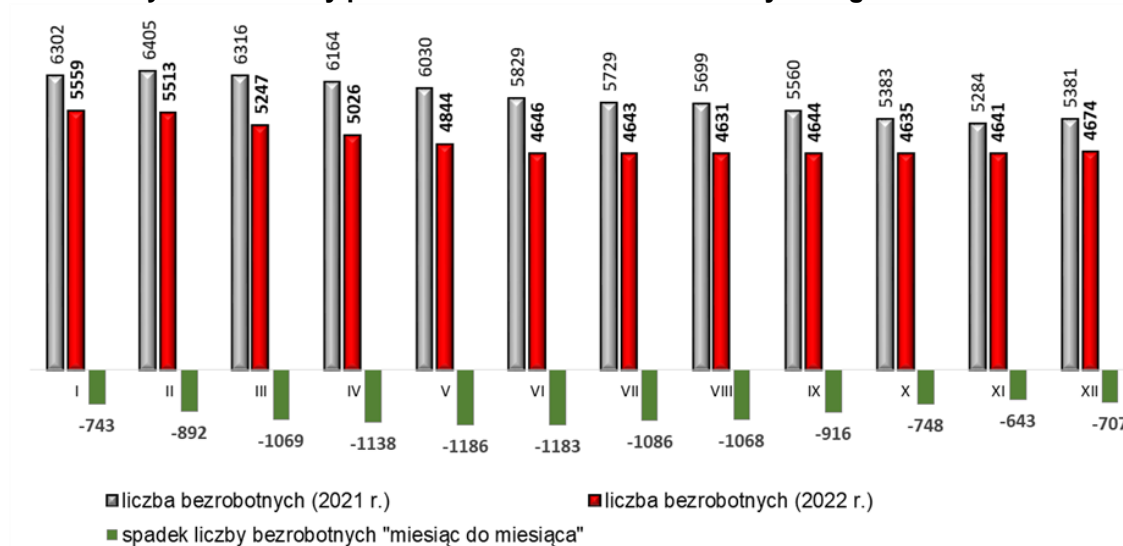
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie

Najwyższą wartość stopy bezrobocia w województwie podkarpackim na koniec 2022 roku odnotowano w powiatach: brzozowskim (21,5%), leskim (19,0%), strzyżowskim (17,7%), niżańskim (16,6%), przemyskim (16,0%), bieszczadzkim (15,7%), leżajskim (14,8%), przeworskim (14,4%), jasielskim (12,7%) oraz jarosławskim (11,3%). Najniższą wartość tego wskaźnika osiągnęły na koniec 2022 roku miasta na prawach powiatu: Krosno (2,7%) i Rzeszów (4,4%) oraz powiaty: mielecki (4,4%), stalowowolski (4,5%) oraz dębicki (4,7%). Pozostałe powiaty województwa podkarpackiego odnotowały stopę bezrobocia na poziomie pomiędzy 6,9%, a 11,1%.

2. Stan i struktura osób bezrobotnych w powiecie jarosławskim

Na koniec grudnia 2022 roku na terenie powiatu jarosławskiego zarejestrowane były 4674 osoby bezrobotne, tj. o 707 osób mniej niż w grudniu 2021 roku (5381). Udział bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2022 roku w tut. Urzędzie, w ogóle bezrobotnych w województwie podkarpackim (69046) wyniósł 6,8% i w porównaniu do 2021 roku zmniejszył się o 0.2 punktu procentowego.

Wykres 2 Zmiany poziomu bezrobocia w okresie styczeń-grudzień 2021 i 2022

Źródło: MRIPS-01 za styczeń-grudzień 2021 r. i 2022 r., opracowanie własne

Największe bezrobocie występuje w mieście Jarosław. Należy podkreślić, że jest to największa jednostka administracyjna w powiecie jarosławskim. Zlokalizowanych jest tu również najwięcej podmiotów gospodarczych w powiecie, w tym największe zakłady pracy O-I Produkcja Polska S.A., Zakłady Mięsne „Sokołów S.A. Oddział Jarosław, Lear Corporation Polska, Mondelēz International Fabryka Ciastek. Pozostałe gminy powiatu to w większości tereny wiejskie. W związku z powyższym część osób zamieszkujących te tereny pomimo bierności zawodowej nie może się zarejestrować jako osoba bezrobotna m.in. ze względu na posiadanie pola powyżej 2 ha przeliczeniowo.

Na koniec 2022 roku w stosunku do analogicznego okresu roku 2021 spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano na całym obszarze powiatu jarosławskiego. Największy spadek liczby osób bezrobotnych w omawianym okresie odnotowało Miasto Jarosław (208 osób) oraz Gmina Jarosław (93 osoby), najmniejszy spadek odnotowała Gmina Wiązownica (12 osób).

Tabela 3 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu (2021 i 2022 r.) wg miejsca zamieszkania

Miejscowość	Liczba bezrobotnych				wzrost↑/spadek↓ w ogółem bezrobotnych w stosunku do XII 2021	wzrost↑/spadek↓ w grupie bezrobotnych kobiet w stosunku do XII 2021
	XII 2021		XII 2022			
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety		
Miasto Jarosław	1576	775	1368	700	-208↓	-75↓
Miasto Radymno	226	121	198	97	-28↓	-24↓
Gmina Chłopice	229	120	178	93	-51↓	-27↓
Gmina Jarosław	579	324	486	266	-93↓	-58↓
Gmina Laszki	349	194	284	154	-65↓	-40↓
Gmina Pawłosiów	365	186	326	160	-39↓	-26↓
Gmina miejsko-wiejska Pruchnik	519	309	499	285	-20↓	-24↓
Gmina Radymno	485	256	413	211	-72↓	-45↓
Gmina Rokietnica	207	113	156	87	-51↓	-26↓
Gmina Rożwienica	343	207	275	158	-68↓	-49↓
Gmina Wiązownica	503	282	491	249	-12↓	-33↓
powiat jarosławski	5381	2887	4674	2460	-707↓	-427↓

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MRIPS-01, opracowanie własne

3. Struktura bezrobotnych wg wieku

Tabela 4 Podział bezrobotnych ze względu na wiek (XII 2021 r., XII 2022 r.)

	Wiek					
	18 – 24	25 – 34	35 – 44	45 – 54	55 – 59	60 lat i więcej
XII 2021	726	1503	1370	989	492	301
XII 2022	642	1228	1222	849	433	300
wzrost↑/spadek↓ w 2022 r. do 2021 r.	-84↓	-275↓	-148↓	-140↓	-59↓	-1↓

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-01, PUP Jarosław, opracowanie własne

We wszystkich grupach wiekowych na koniec 2022 roku odnotowano spadek liczby bezrobotnych w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2022 roku (podobnie, jak w latach poprzednich) największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych, miały osoby w wieku 25-34 lata. Na koniec 2022 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu figurowało 1228 osób w wieku 25-34 lata, tj. o 275 osób mniej niż na koniec 2021 roku (1503). Osoby w wieku 25-34 lata stanowiły na koniec 2022 roku 26,3% ogółu zarejestrowanych, tj. o 1.6 punktu procentowego mniej niż na koniec 2021 roku (27,9%). Najmniej w 2022 roku (podobnie, jak w roku 2021) zarejestrowanych było bezrobotnych w przedziałach wiekowych 55-59 lat i powyżej 60 roku życia. Na koniec 2022 roku w rejestrach tutaj figurowały 433 osoby w wieku 55-59 lat, tj. 9,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych i 300 osób w wieku powyżej 60 lat, tj. 6,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Jak wskazują powyższe dane, na koniec 2022 roku w ewidencji bezrobotnych figurowały 733 osoby w wieku 55 lat i więcej, w tym 300 osób to bezrobotni powyżej 60 roku życia. Udział osób po 55 roku życia w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł na koniec 2022 roku 15,7%, dla porównania w 2021 roku było to 14,7%.

Należy zauważyć, że struktura wiekowa osób bezrobotnych jest odzwierciedleniem zmian demograficznych w powiecie jarosławskim, tj. starzeniem się społeczeństwa. Od kilku lat spada odsetek osób młodych zarejestrowanych w Urzędzie, natomiast wzrasta odsetek osób w wieku powyżej 55 roku życia. Dane te oznaczają, że sytuacja osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat w powiecie jarosławskim jest trudna. Na sytuację osób bezrobotnych w wieku powyżej 55 roku życia nakładają się także inne problemy, które determinować mogą poważne

trudności w aktywizacji zawodowej omawianej kategorii osób bezrobotnych, jak: niskie kwalifikacje, długotrwałe bezrobocie, czy ograniczona mobilność zawodowej.

4. Struktura bezrobotnych wg stażu pracy

Tabela 5 Podział bezrobotnych ze względu na staż pracy (XII 2021 r., XII 2022 r.)

	Staż pracy						
	do 1 roku	1 – 5 lat	5 – 10 lat	10 –20 lat	20-30 lat	30 i więcej	bez stażu
XII 2021	1157	1373	798	735	352	100	866
XII 2022	996	1185	703	628	290	92	780
wzrost↑/spadek↓ w 2022 r. do 2021 r.	-161↓	-188↓	-95↓	-107↓	-62↓	-8↓	-86↓

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-01, PUP Jarosław, opracowanie własne

W 2022 roku nastąpił spadek liczby bezrobotnych w każdej z kategorii „staż pracy”.

W kategorii „staż pracy” w 2022 roku najliczniej reprezentowani byli bezrobotni posiadający staż pracy od 1 roku do 5 lat, ta grupa bezrobotnych dominowała również w poprzednich latach. Na koniec 2022 roku w ewidencji tut. Urzędu figurowało 1185 osób bezrobotnych pracujących dłużej niż 1 rok i krócej niż 5 lat, tj. 25,4% ogółu zarejestrowanych (4674). Udział osób z doświadczeniem zawodowym od 1 do 5 lat na koniec 2022 roku był niższy o 0.1 punktu procentowego w porównaniu do końca 2021 roku (25,5%). Bezrobotni bez stażu pracy w liczbie 780 osób stanowili na koniec 2022 roku 16,7% ogółu zarejestrowanych, tj. o 0.6 punktu procentowego więcej niż na koniec 2021 roku (16,1%). Najmniej liczną grupą bezrobotnych w kategorii „staż pracy” były osoby posiadające doświadczenie zawodowe dłuższe niż 30 lat. Na koniec 2022 roku w tut. Urzędzie były zarejestrowane 92 osoby, które przepracowały więcej niż 30 lat i stanowiły one 2% ogółu bezrobotnych (4674), tj. o 0.1 punktu procentowego więcej niż w 2021 roku (1,9%). Nadal dużą grupę w ewidencji bezrobotnych stanowią osoby nie mające doświadczenia zawodowego lub posiadające niewielki staż pracy, co stanowi barierę w poszukiwaniu zatrudnienia. W 2022 roku osoby z niewielkim doświadczeniem zawodowym (do 1 roku) lub brakiem doświadczenia stanowiły 38% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (4674).

5. Struktura bezrobotnych wg wykształcenia

Tabela 6 Podział bezrobotnych ze względu na wykształcenie (XII 2021 r., XII 2022 r.)

	Wykształcenie				
	wyższe	policealne i średnie zawodowe/branżowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe/ branżowe	gimnazjalne/p odstawowe i niższe
XII 2021	821	1307	622	1532	1099
XII 2022	716	1100	542	1374	942
wzrost↑/spadek↓ w 2022 r. do 2021 r.	-105↓	-207↓	-80↓	-158↓	-157↓

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-01, PUP Jarosław, opracowanie własne

W 2022 roku podobnie jak w roku poprzednim, nastąpił spadek liczby bezrobotnych w każdym poziomie wykształcenia.

Zdecydowana większość bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu w 2022 roku (podobnie, jak w latach poprzednich), to osoby z wykształceniem „zasadniczym zawodowym/branżowym”. Na koniec 2022 roku w rejestrach tut. Urzędu figurowały 1374 osoby z wykształceniem „zasadniczym zawodowym/branżowym”, tj. 29,4% ogółu zarejestrowanych (4674). Udział osób bezrobotnych z wykształceniem „zasadniczym zawodowym/branżowym” w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych na koniec 2022 roku wzrósł o 0.9 punktu procentowego w porównaniu do 2021 roku (28,5%).

Najmniej na koniec 2022 roku było zarejestrowanych osób z wykształceniem „wyższym” i „średnim ogólnokształcącym”, ich liczba wyniosła odpowiednio 716 oraz 542. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem „wyższym” (15,3%) oraz udział osób bezrobotnych z wykształceniem „średnim ogólnokształcącym” (11,6%) na koniec 2022 roku nie uległ zmianie w porównaniu do 2021 roku.

6. Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy

Tabela 7 Osoby bezrobotne pozostające bez pracy w miesiącach (XII 2021 r., XII 2022 r.)

	Czas pozostawania bez pracy w m-c					
	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow.24
XII 2021	440	668	633	732	926	1982
XII 2022	379	705	639	620	656	1675
wzrost↑/spadek↓ w 2022 r. do 2021 r.	-61↓	37↑	6↑	-112↓	-270↓	-307↓

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-01, PUP Jarosław, opracowanie własne

Wzrost liczby bezrobotnych na koniec 2022 roku w porównaniu do końca 2021 roku nastąpił w grupie bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia od 1 do 3 miesięcy oraz pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, w pozostałych grupach nastąpił spadek liczby bezrobotnych.

W rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu na koniec 2022 roku figurowało 2331 osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, tj. 49,9% ogółu zarejestrowanych. Udział osób bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy w ogóle zarejestrowanych na koniec 2022 roku spadł o 4.1 punktu procentowego w porównaniu z końcem 2021 roku. Jednocześnie w grupie bezrobotnych pozostających bez zatrudnienia ponad 12 miesięcy (2331), aż 1675 osób zarejestrowanych na koniec 2022 roku nie wykonywało pracy od ponad 24 miesięcy, a 656 osób nie pracowało od 12 do 24 miesięcy.

Długotrwałe pozostawanie poza rynkiem pracy jest niewątpliwie jednym z najistotniejszych czynników wpływających na postawę osób bezrobotnych (pojawia się zniechęcenie, obniżona motywacja, bierność) i wykluczenie zawodowe (dezaktualizacja kwalifikacji). Proces przywracania osób długotrwałe bezrobotnych na rynek pracy wymaga czasu, dużego zaangażowania oraz realizacji działań na wielu płaszczyznach.

7. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w art. 49 określa grupę osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, do ww. kategorii osób należą:

- bezrobotni do 30 roku życia;
- bezrobotni długotrwałe;
- bezrobotni powyżej 50 roku życia;
- bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej;
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia;
- bezrobotni niepełnosprawni;
- poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekunowie osoby niepełnosprawnej, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Przynależność osób bezrobotnych do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy związana jest z posiadaniem przez osobę zarejestrowaną cechy odpowiadającej danej kategorii osób bezrobotnych. Sytuacją często występującą jest zakwalifikowanie osoby bezrobotnej do grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy ze względu na nabycie lub posiadanie więcej niż jednej cechy, wówczas bezrobotny zaliczany jest do więcej niż jednej kategorii.

Na koniec grudnia 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu zarejestrowanych było 4095 osób bezrobotnych będących wg ustawy o promocji zatrudnienia (...) w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. o 688 mniej niż na koniec 2021 roku (4783). Zatem 4095 posiada przynajmniej jedną cechę, która pozwala na zakwalifikowanie do kategorii osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a tym samym wskazuje na konieczność zintensyfikowania działań, identyfikację barier i dobór najbardziej adekwatnej do sytuacji bezrobotnego pomocy.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły na koniec grudnia 2022 roku 87,6% ogółu zarejestrowanych, tj. o 1.3 punktu procentowego mniej niż w 2021 roku (88,9%).

**Tabela 8 Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy
(XII 2021 r., XII 2022 r.)**

Grupa bezrobotnych	XII 2021		XII 2022		wzrost↑/ spadek↓ w porównaniu do 2021 roku	
	razem	kobiety	razem	kobiety	razem	kobiety
bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	4783	2628	4095	2200	-688↓	-428↓
do 30 roku życia	1501	878	1254	691	-247↓	-187↓
długotrwale bezrobotni	3339	1880	2827	1606	-512↓	-274↓
powyżej 50 roku życia	1247	469	1133	410	-114↓	-59↓
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	126	85	112	79	-14↓	-6↓
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 r. ż.	1103	953	945	817	-158↓	-136↓
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r. ż.	14	4	14	9	0	5↑
niepełnosprawni	254	114	283	117	29↑	3↑
ogółem zarejestrowani bezrobotni	5381	2887	4674	2460	-707↓	-427↓
% udział osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych	88,9%	48,8%	87,6%	47,1%		

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MRIPS-01, opracowanie własne

W większości grup bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku odnotowano spadek osób względem roku poprzedniego. Wyjątek stanowiła grupa osób bezrobotnych z orzeczeniem o niepełnosprawności, w której na koniec 2022 roku odnotowano wzrost o 29 osób w porównaniu do 2021 roku oraz grupa osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r. ż, w której w 2022 roku nie odnotowano zmian w porównaniu z rokiem poprzednim.

Największą grupę wśród osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy od wielu lat stanowią długotrwale bezrobotni. Na koniec 2022 roku zarejestrowanych było 2827 osób w ww. kategorii, tj. 69% ogółu osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (4095) i 60,5% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (4674).

Drugą pod względem liczebności grupą osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku (podobnie, jak w latach poprzednich) były osoby do 30 roku życia. Bezrobotni w ww. kategorii w liczbie 1254 osób stanowili 30,6% ogólnej liczby osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (4095) i 26,8% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (4674).

Kolejną pod względem liczebności grupą osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku (podobnie, jak w latach poprzednich) były osoby powyżej 50 roku życia. Bezrobotni w ww. kategorii w liczbie 1133 osób stanowili 27,7% ogólnej liczby osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (4095) i 24,2% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (4674).

Najmniej liczną grupą osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku (tak, jak w latach poprzednich) byli bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia. Bezrobotni w ww. kategorii w liczbie 14 osób stanowili 0,3% ogólnej liczby osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy (4095) i 0,3% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych (4674).

Bezrobotni należący do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to przeważnie osoby, które z uwagi na brak zatrudnienia oraz nawarstwiające się problemy i trudności zagrożone są wykluczeniem społecznym, wyuczoną bezradnością lub migracją zarobkową. Jest to zatem grupa osób, która powinna zostać otoczona szczególną opieką oraz wsparciem w wejściu lub powrocie na rynek pracy. Jak wskazują przytoczone statystyki w powiecie jarosławskim znaczna większość zarejestrowanych osób bezrobotnych przynależy do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

8. Bezrobotni z orzeczeniem niepełnosprawności

Tabela 9 Bezrobotni niepełnosprawni (XII 2021 i XII 2022 rok)

Bezrobotni		Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy		Bezrobotni niepełnosprawni		Udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych w ogóle zarejestrowanych		Udział osób bezrobotnych niepełnosprawnych w ogóle osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy		Wzrost↑/spadek↓ liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych w porównaniu do 2021 r.
2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	
5381	4674	4783	4095	254	283	4,7%	6,1%	5,3%	6,9%	29↑

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MRIPS-01, opracowanie własne

Osoby bezrobotne niepełnosprawne w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznane zostały za osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród bezrobotnych figurujących na koniec 2022 roku w ewidencji tut. Urzędu (4674), 283 osoby, w tym 117 kobiet posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu na koniec 2022 roku (283) była wyższa o 29 osób w porównaniu z końcem roku 2021 (254).

Osoby niepełnosprawne stanowiły na koniec 2022 roku 6,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (4674), tj. o 1,4 punktu procentowego więcej niż w analogicznym okresie 2021 roku (4,7%).

W grupie osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy na koniec 2022 roku osoby niepełnosprawne stanowiły 6,9%, tj. o 1,6% więcej niż na koniec 2021 roku.

Grupa osób z orzeczeniem niepełnosprawności, to jedyna grupa wśród wszystkich kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w której liczba bezrobotnych na koniec 2022 roku była wyższa, niż w roku poprzednim.

Tabela 10 Bezrobotni niepełnosprawni wg wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy, wykształcenia (XII 2022 rok)

bezrobotni niepełnosprawni ze względu na:											
wiek			czas pozostawania bez pracy w m-c			staż pracy			wykształcenie		
	O	K		O	K		O	K		O	K
18-24	19	7	do 1	24	9	do 1 roku	35	17	wyższe	23	14
25-34	41	19	1-3	34	12	1-5	60	23	policealne i średnie zawodowe/branżowe	53	25
35-44	53	26	3-6	31	9	5-10	50	18	średnie ogólnokształcące	34	15
45-54	80	40	6-12	43	13	10-20	55	24	zasadnicze zawodowe/branżowe	120	48
55-59	54	25	12-24	47	29	20-30	28	12	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	53	15
60 lat i więcej	36	0	pow. 24	104	45	30 lat i więcej	16	5	x	x	x
razem	283	117	x	283	117	bez stażu	39	18	x	283	117

O – ogółem, K - kobiety

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MRiPS-01, opracowanie własne

Analizę danych o osobach bezrobotnych niepełnosprawnych przeprowadzono pod względem wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych kobiety stanowią 41,3% liczby osób należących do tej kategorii. Analizując dane pod względem wieku osób niepełnosprawnych zauważyć należy, że w tej kategorii osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy dominują bezrobotni w wieku 45-54 lata – 80 osób, w tym 40 kobiet, co stanowi 28,3% ogółu osób niepełnosprawnych (283). Najmniej osób z orzeczeniem niepełnosprawności na koniec 2022 roku, tj. 19 należało do grupy wiekowej 18-24 lata, stanowiąc 6,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych (283). Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy osób niepełnosprawnych, zauważyć należy, że na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu, 151 osób pozostawało bez zatrudnienia dłużej niż 12 miesięcy, a 178 osób posiadało również status osób długotrwale bezrobotnych. W grupie osób bezrobotnych niepełnosprawnych dobrze wygląda sytuacja pod względem posiadanego stażu pracy, 86,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych, tj. 244 osoby posiada doświadczenie zawodowe (staż pracy), natomiast pozostałe 13,8% ogółu niepełnosprawnych, tj. 39 osób nie miało kontaktu z rynkiem pracy. 209 osób pracowało dłużej niż rok, natomiast zaledwie 35 osób niepełnosprawnych posiadało staż pracy krótszy niż 1 rok. Wśród poddawanej analizie grupie osób bezrobotnych niepełnosprawnych przeważają osoby posiadające wykształcenie „zasadnicze zawodowe/branżowe”. Na koniec 2022 roku liczba osób z ww. poziomem wykształcenia wyniosła 120, w tym 48 kobiet. Duże grupy pod względem liczebności stanowią również osoby z wykształceniem „policealnym i średnim zawodowym/branżowym” oraz „gimnazjalnym/podstawowym i poniżej”. Na koniec 2022 roku grupa bezrobotnych niepełnosprawnych z wykształceniem „policealnym i średnim zawodowym/branżowym” oraz „gimnazjalnym/podstawowym i poniżej” liczyła po 53 osoby. Biorąc pod uwagę różne dysfunkcje występujące u osób posiadających stopień niepełnosprawności, które mogły wpływać na proces kształcenia, w porównaniu z innymi grupami osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, bezrobotni niepełnosprawni mają dobry poziom wykształcenia.

Ze względu na stopień niepełnosprawności w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu na koniec 2022 roku zarejestrowanych było:

- 135 osób z lekkim stopniem niepełnosprawności, tj. 47,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych (283), wzrost liczby osób w ww. grupie na koniec 2022 roku w porównaniu z końcem 2021 roku o 16 osób;
- 130 osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, tj. 45,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych (283), wzrost liczby osób w ww. grupie na koniec 2022 roku w porównaniu z końcem 2021 roku o 10 osób;
- 18 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, tj. 6,4% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych niepełnosprawnych (283), wzrost liczby osób w ww. grupie na koniec 2022 roku w porównaniu z końcem 2021 roku o 3 osoby.

Najczęściej występującymi przyczynami niepełnosprawności wśród osób bezrobotnych niepełnosprawnych zarejestrowanych na koniec 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu były:

- upośledzenie narządu ruchu – 52 osoby;
- choroby psychiczne – 51 osób;
- choroby neurologiczne – 40 osób;
- inne (schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby układu krwionośnego, choroby nowotworowe, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenie) – 33 osoby;
- choroby układu oddechowego i układu krążenia – 28 osób;
- zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – 24 osoby;
- epilepsja – 17 osób;
- choroby narządu wzroku – 16 osób.

Wśród rejestrujących się w 2022 roku bezrobotnych (6215), 331 osób to bezrobotni posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W 2022 roku zarejestrowano o 64 osoby niepełnosprawne więcej niż w roku 2021 (267). Bezrobotne osoby niepełnosprawne w 2022 roku stanowiły 5,3% ogółu rejestrujących się osób (6215). Udział osób niepełnosprawnych w napływie bezrobotnych w 2022 roku był wyższy o 0.7 punktu procentowego w porównaniu do roku 2021 (4,6%).

Wśród wyrejestrowanych w 2022 roku z ewidencji tut. Urzędu bezrobotnych (6922), 303 osoby to bezrobotni posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. W 2022 roku wyrejestrowano o 32 osoby niepełnosprawne więcej niż w 2021 roku (271). W odpływie bezrobotnych (6922) w 2022 roku osoby niepełnosprawne stanowiły 4,4%, tj. o 0.2 punktu procentowego więcej w porównaniu z rokiem 2021 (4,2%).

9. Napływ i odpływ osób bezrobotnych

Łącznie w 2022 roku zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu 6215 osób bezrobotnych, w tym 2931 kobiet. Napływ bezrobotnych w 2022 roku był wyższy o 455 osób w porównaniu z rokiem poprzednim (5760), natomiast w grupie kobiet napływ był wyższy o 218 osób niż w 2021 roku (2713).

Główne przyczyny zwiększenia napływu bezrobotnych w 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego:

- wzrost napływu osób bezrobotnych po zakończeniu form aktywizacji, w szczególności po stażu;
- wzrost rejestracji w grupie osób poprzednio pracujących, w tym osób zwalnianych z przyczyn dotyczących zakładu pracy;
- wzrost rejestracji cudzoziemców, w szczególności obywateli Ukrainy w związku z toczącym się konfliktem zbrojnym;
- znacznie większy w porównaniu do 2021 roku napływ bezrobotnych w grupach osób: powyżej 50 roku życia, z niepełnosprawnościami, bez doświadczenia zawodowego i bez kwalifikacji zawodowych.

Od stycznia do grudnia 2022 roku z ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu wyrejestrowano łącznie 6922 osoby, w tym 3358 kobiet. Odpływ bezrobotnych w 2022 roku był wyższy o 471 osób, w porównaniu z rokiem 2021 (6451), natomiast w grupie kobiet wyrejestrowano o 351 osób więcej niż w 2021 roku (3007).

Główne przyczyny zwiększenia odpływu bezrobotnych w 2022 roku w porównaniu do roku poprzedniego:

- wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie subsydiowane w wyniku realizacji przez PUP aktywnych form;
- wzrost liczby osób rozpoczynających aktywizację zawodową w formie stażu i szkoleń;
- wzrost liczby osób, które nie potwierdziły gotowości do pracy (nie zgłosiły się do PUP w wyznaczonym terminie i nie poinformowały o przyczynach niestawiennictwa);
- wzrost liczby osób dobrowolnie rezygnujących z rejestracji w PUP;
- zniesienie ograniczeń (restrykcji pandemicznych) w podejmowaniu pracy na krajowych i zagranicznych rynkach pracy.

III Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej (ofert pracy)

Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu ma na celu między innymi aktywizowanie osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie. Niezbędnym elementem tych działań jest współpraca z pracodawcami, którzy mają możliwość złożenia w Urzędzie Pracy oferty zatrudnienia, mogą również korzystać ze środków będących w dyspozycji Urzędu Pracy wspierających proces włączania na rynek pracy osób bezrobotnych. Pracodawcy chętnie wnioskują o wsparcie oferowane przez Urząd przy zatrudnianiu osób bezrobotnych, powodem są przede wszystkim względy ekonomiczne, ale równie istotna dla pracodawców jest możliwość znalezienia w Urzędach Pracy odpowiednich dla swojej branży pracowników.

W 2022 roku tut. Urząd realizował 2643 oferty wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, tj. o 139 więcej niż w 2021 roku (2504). 54,1% ogólnej liczby miejsc pracy zgłoszonych do realizacji, tj. 1430 ofert wolnych miejsc pracy dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego. Udział ofert subsydiowanych w ogólnej liczbie ofert wolnych miejsc pracy w 2022 roku wzrósł o 6.1 punktu procentowego w porównaniu do 2021 roku (48%). Oznacza to, że w 2022 roku pracodawcy rzadziej, niż w latach poprzednich (2016-2021) zgłaszali oferty zatrudnienia z własnych środków, natomiast częściej korzystali ze wsparcia Urzędu.

W 2022 roku wpłynęły do realizacji 522 miejsca aktywizacji zawodowej, tj. o 63 więcej niż w 2021 roku (459). Miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w 2022 roku stanowiły 19,8% wszystkich zgłoszonych do realizacji wolnych miejsc pracy (2643), tj. o 1.5 punktu procentowego więcej niż w roku 2021 (18,3%). Wszystkie realizowane w 2022 roku miejsca aktywizacji zawodowej dotyczyły organizacji stażu.

W 2022 roku pracodawcy zgłosili 58 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej przeznaczonych dla osób posiadających stopień niepełnosprawności. Oferty dla osób niepełnosprawnych stanowiły 2,2% ogółu zgłoszonych do realizacji w 2022 roku miejsc pracy (2643), tj. o 0.8 punktu procentowego więcej niż na koniec 2021 roku (1,4%).

W 2022 roku Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu realizował 1213 zgłoszeń wolnych miejsc pracy ogólnodostępnych oraz 1430 zgłoszeń wolnych miejsc pracy subsydiowanych i wolnych miejsc aktywizacji zawodowej, w tym:

- robót publicznych – 350 wolnych miejsc pracy, tj. o 73 więcej niż w 2021 roku (277),
- prac interwencyjnych – 309 wolnych miejsc pracy, tj. o 35 więcej niż w 2021 roku (274),
- refundacji kosztów doposażenia/wyposażenia stanowiska pracy – 249 wolnych miejsc pracy, tj. o 57 więcej niż w 2021 roku (192),
- stażu – 522 miejsca stażu, tj. o 63 więcej niż w 2021 roku (459).

Tabela 11 Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej (2021 i 2022 rok)

miesiąc	wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej ogółem		oferty subsydiowane		miejsca aktywizacji zawodowej *		staż		oferty dla osób niepełnosprawnych	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Wolne miejsca pracy (oferty) do realizacji	2504	2643	1202	1430	459	522	459	522	36	58

*oferta stażu, przygotowania zawodowego, prac społecznie użytecznych

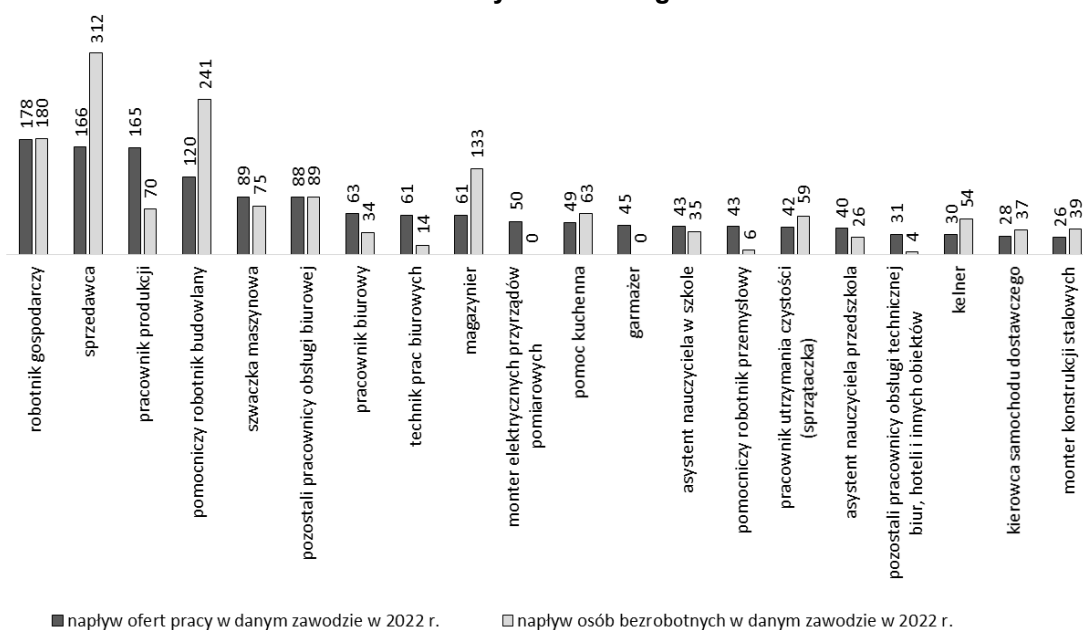
Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MRiPS-01, opracowanie własne

Z danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że najwięcej ofert wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w roku 2022 wpłynęło w zawodach:

robotnik gospodarczy – 178 wolnych miejsc pracy, co stanowi 6,7% ogólnej liczby zgłoszonych do realizacji wolnych miejsc pracy (2643),

- sprzedawca – 166 wolnych miejsc pracy (6,3% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- pracownik produkcji – 165 wolnych miejsc pracy (6,2% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- pomocniczy robotnik budowlany – 120 wolnych miejsc pracy (4,5% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- szwaczka maszynowa – 89 wolnych miejsc pracy (3,4% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- pozostali pracownicy obsługi biurowej – 88 wolnych miejsc pracy (3,3% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- pracownik biurowy – 63 wolne miejsca pracy (2,4% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- technik prac biurowych – 61 wolnych miejsc pracy (2,3% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- magazynier – 61 wolnych miejsc pracy (2,3% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- monter elektrycznych przyrządów pomiarowych – 50 wolnych miejsc pracy (1,9% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- pomoc kuchenna – 49 wolnych miejsc pracy (1,9% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy),
- garmażer – 45 wolnych miejsc pracy (1,7% ogólnej liczby wolnych miejsc pracy).

Wykres 3 Najliczniej wpływające w 2022 roku oferty miejsc pracy dla danego zawodu, napływ osób bezrobotnych dla danego zawodu

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-01 Załącznik 1, opracowanie własne

IV Działalność Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych

Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu oferuje wsparcie w wejściu lub powrocie na rynek pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy poprzez zastosowanie różnych form i działań aktywizacyjnych oraz wykorzystanie instrumentów i usług rynku pracy. Poniższe zestawienie zawiera wszystkie realizowane formy kierowane do osób bezrobotnych i poszukujących pracy mające na celu umiejscowienie osób zarejestrowanych w Urzędzie na rynku pracy.

W 2022 roku ze wsparcia Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu w postaci aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, tj. szkoleń, staży, prac interwencyjnych, robót publicznych, dotacji na założenie działalności gospodarczej, wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy, bonu na zasiedlenie skorzystało 1629 osób, w tym:

- 1623 osoby bezrobotne;
- 6 osób poszukujących pracy.

Łącznie w 2022 roku na subsydiowane formy zatrudnienia, staż oraz szkolenia skierowano 262 osoby więcej, niż w roku poprzednim (1367). Wzrost liczby aktywizowanych osób jest odpowiedzią na potrzeby rynku pracy, stabilizującego się po kryzysie wywołanym pandemią Covid-19. Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu konsekwentnie w 2022 roku wspierał aktywizację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Tabela 12 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane przez PUP Jarosław w latach 2012-2022

Formy przeciwdziałania bezrobociu	2021	2022	2021-2022
Prace interwencyjne Liczba bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych	272	288	560
Roboty publiczne Liczba bezrobotnych zatrudnionych w ramach robót publicznych	274	339	613
Podjęcie działalności gospodarczej, w ramach jednorazowych środków na założenie działalności gospodarczej oraz bonu na zasiedlenie Liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą (bezrobotni i poszukujący pracy)	124	136	260
Wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy w tym ze środków PFRON Liczba zatrudnionych osób (bezrobotnych i poszukujących pracy)	186	248	434
Bon na zasiedlenie Liczba osób, które podjęły pracę	49	56	105
Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach subsydiowanego zatrudnienia	905	1067	1927
Szkolenia, w tym szkolenia w ramach bonu szkoleniowego Liczba osób skierowanych na szkolenie (bezrobotni i poszukujący pracy)	43	85	128
Staż Liczba osób skierowanych na staż (bezrobotnych i poszukujących pracy)	419	477	896
Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach aktywnych form (staż, szkolenie)	462	562	1024
Ogólna liczba osób, które skorzystały z form przeciwdziałania bezrobociu	1367	1623	2990

Zródło: Dane PUP Jarosław, opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o rynku pracy (MPiPS-01/MRPIPS-01/MRPIIT-01/MRiPS-01) za poszczególne lata

V Krajowy Fundusz Szkoleniowy jako forma wsparcia pracodawcy i pracowników

Środki Funduszu Pracy w formie Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) przeznaczone są na finansowanie kształcenia pracowników i pracodawców (czyli jednostek organizacyjnych, chociażby nie posiadały osobowości prawnej, a także osób fizycznych, jeżeli zatrudniają co najmniej jednego pracownika). Pracodawca również może skorzystać z kształcenia ustawicznego na takich samych zasadach jak jego pracownicy.

Celem utworzenia KFS jest utrzymanie zatrudnienia przez osoby pracujące, których wykształcenie i kompetencje stały się nieadekwatne do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. Zwiększenie inwestycji w potencjał kadrowy powinno poprawić zarówno pozycję firm, jak i samych pracowników na konkurencyjnym rynku pracy.

Środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego wydatkowane są według priorytetów wydatkowania środków KFS ustalanych przez Ministra właściwego do spraw pracy w porozumieniu z Radą Rynku Pracy oraz priorytetów wydatkowania środków rezerwy KFS wynikających z decyzji Rady Rynku Pracy. Priorytety wydatkowania środków definiowane są rokrocznie.

W 2022 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu wpłynęło od Pracodawców 290 wniosków o przyznanie środków w ramach KFS, podpisano 165 umów/porozumień, tj. o 41 więcej niż w 2021 roku (124).

Łącznie w ramach zawartych w 2022 roku umów przeszkolono 27 pracodawców oraz 604 pracowników, w tym 348 kobiet (ogółem 631 osób). Dla porównania w 2021 roku z KFS skorzystało 919 pracowników oraz 21 pracodawców (ogółem 940 osób).

W ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2022 roku sfinansowano:

- kursy dla 27 pracodawców i 602 pracowników, w tym 347 kobiet,
- studia podyplomowe dla 2 pracowników, w tym 1 kobieta,
- badania lekarskie i/lub psychologiczne dla 1 pracodawcy.

Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu decyzją Ministra Rodziny i Polityki Społecznej otrzymał na 2022 rok limit środków w kwocie 1 248 000,00 zł, w tym 700 000,00 zł z limitu podstawowego oraz 548 000,00 zł z limitu rezerwy.

Zaangażowana kwota środków KFS z limitu podstawowego na dzień 31.12.2022 rok wyniosła 700 000,00 zł.

Zaangażowana kwota środków KFS w ramach limitu rezerwy na dzień 31.12.2022 rok wyniosła 548 000,00 zł.

Łącznie, środki przeznaczone na realizację KFS w 2022 roku (1 248 000,00 zł) były o 210 250,00 zł wyższe niż w 2021 roku (1 037 750,00 zł).

Tabela 13 Krajowy Fundusz Szkoleniowy w latach 2021-2022

Rok	Limit środków KFS	wzrost↑/spadek↓ w stosunku do poprzedniego roku	Zaangażowanie środków na 31.12 danego roku	wykorzystanie środków z limitu w %
2021	1 037 750,00 zł	237 750,00 zł↑	1 037 750,00 zł	100,0%
2022	1 248 000,00 zł	210 250,00 zł↑	1 248 000,00 zł	100,0%

Źródło: Dane PUP Jarosław – Referat Obsługi Klienta Instytucjonalnego, opracowanie własne

VI Wydatki na realizację programów i projektów

Wydatki z Funduszu Pracy na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia w 2022 roku wynoszą kwotę 21 962 810,62 PLN. W porównaniu z poprzednim rokiem są większe o kwotę 6 878 485,61 PLN.

Plan wydatków w 2022 roku na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia w kwocie 21 973 020,09 PLN został wykonany w 99,05%.

Tabela 14 Wyszczególnienie kosztów realizowanych programów (środki Funduszu Pracy)

Projekt (115) „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (V)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	Kwota limitu: 2 701 678,42 PLN Kwota wydatków: 2 693 457,94 PLN zrealizowany w 99,70%
Projekt (122) „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (VI)” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	Kwota limitu: 1 396 937,30 PLN Kwota wydatków: 1 395 565,71 PLN zrealizowany w 99,90%
Projekt (123) „Aktywizacja osób powyżej 29 r.ż. pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (VII)” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	Kwota limitu: 45 021,11 PLN Kwota wydatków: 45 021,11 PLN zrealizowany w 100%

Projekt (130) „Aktywizacja osób powyżej 29 r.ż. pozostających bez pracy w powiecie jarosławskim (VIII)” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego	Kwota limitu: 4 521 486,58 PLN Kwota wydatków: 4 521 477,63 PLN zrealizowany w 99,99%
Środki przyznane na podstawie algorytmu na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu	Kwota limitu: 12 857 896,68 PLN Kwota wydatków: 12 857 288,23 PLN zrealizowany w 99,99%
Program (132) „Aktywizacja Zawodowa Bezrobotnych w Regionach Wysokiego Bezrobocia”, finansowany ze środków Rezerwy Ministra	Kwota limitu: 450 000,00 PLN Kwota wydatków: 450 000,00 PLN zrealizowany w 100%

Źródło: Wydział Finansowo-Księgowy PUP Jarosław, opracowanie własne

Ponadto w ramach środków finansowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2022 roku realizowano zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej, na które Uchwałą Rady Powiatu Jarosławskiego z dnia 23 września 2022 r. przyznano kwotę 542 000,00 PLN, z której finansowano jednorazowe środki na działalność gospodarczą w kwocie 160 000,00 PLN oraz wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy w kwocie 382 000,00 PLN.

W 2022 roku Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu kontynuował realizację projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 pod nazwą „Szansa na lepsze”. W wydatkowanej w 2022 roku kwocie 1.709.393,65 PLN zawierają się wydatki poniesione na realizację zadania staż w kwocie 1.410.047,81 PLN oraz wydatki poniesione na koszty pośrednie w kwocie 299.345,84 PLN. Natomiast środki w kwocie 16.472,64 PLN zostały zwrócone w dniu 29.12.2022 roku na rachunek Powiatu Jarosławskiego, a następnie do Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

VII Cele działań Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu na lata 2023-2030

Finansowanie przez powiatowe urzędy pracy programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy realizowane jest w ramach przyznanych na dany rok limitów środków Funduszu Pracy. Wyboru form aktywizacji zawodowej dokonuje starosta w ramach przyznanego limitu, po zasięgnięciu opinii powiatowej rady rynku pracy.

W 2014 r. dokonano znaczącej zmiany ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzając funkcje doradcy klienta oraz wiele nowych form wsparcia osób bezrobotnych. Kluczową zmianą zaplanowaną przez ustawodawcę i postawioną na pierwszym miejscu listy priorytetów urzędów pracy jest efektywność oraz skuteczność działań podejmowanych przez urząd.

Ustawodawca położył duży nacisk na uelastycznienie i zindywidualizowanie współpracy PUP z bezrobotnymi, z uwzględnieniem różnorodności potrzeb tychże osób. Na potrzeby realizacji zadań lokalnego rynku pracy, uwzględniając jego specyfikę oraz możliwości organizacyjne ustalono cele do osiągnięcia przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu.

Celem głównym „Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030” jest aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami.

Osiągnięcie ww. celu możliwe będzie poprzez realizację celów szczegółowych planowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu do wdrożenia w latach 2023–2030:

1. Wzmacnianie usług pośrednictwa pracy dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców

W ramach tego działania realizowane będą zadania ukierunkowane na aktywizację zawodową, tworzenie innowacyjnych i konkurencyjnych miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorstw.

Efektom podejmowanych działań będzie przywrócenie osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy, poprzez tworzenie możliwości do zatrudnienia i samozatrudnienia.

Wiodące zadanie służb zatrudnienia to profesjonalne pośrednictwo pracy, które musi wykroczyć poza prosty schemat kojarzenia oferty z kandydatem do pracy.

Zadania:

- 1) Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności pracowników Urzędu (samokształcenie, szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne)
- 2) Zastosowanie nowoczesnych technologii w obsłudze klienta
- 3) Podniesienie standardów obsługi klientów poprzez poprawę warunków lokalowych Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu
- 4) Podtrzymywanie i rozwój współpracy z partnerami obecnymi na rynku pracy
- 5) Współpraca z systemem edukacji w celu lepszego dostosowania nabywanych przez absolwentów szkół kwalifikacji pożądanых na rynku pracy
- 6) Inicjowanie i realizacja wspólnych przedsięwzięć z partnerami mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych
- 7) Organizacja giełd i targów pracy
- 8) Orientacja na współpracę z pracodawcami na rzecz pozyskiwania ofert pracy
- 9) Skuteczna realizacja zapotrzebowania pracodawców na pracowników w możliwie najkrótszym czasie
- 10) Doradztwo w zakresie możliwości uzyskania wsparcia ze środków Funduszu Pracy oraz innych źródeł finansowania związanego z zatrudnianiem osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- 11) Prowadzenie oceny kompetencji cyfrowych osób młodych
- 12) Szerokie przedstawianie i oferowanie partnerom rynku usług urzędu
- 13) Współpraca z partnerami rynku pracy w celu tworzenia nowych miejsc pracy i zwiększania zatrudnienia
- 14) Podejmowanie i utrzymywanie kontaktów z pracodawcami
- 15) Pozyskiwanie i przyjmowanie ofert pracy od pracodawców, w tym ofert pracy za granicą w ramach EURES.

2. Wzmacnianie poradnictwa zawodowego

Współczesne, skuteczne poradnictwo zawodowe wspierać powinno umiejętność planowania kariery zawodowej i trafność w określaniu własnych kompetencji. Konieczna jest też m.in. stała współpraca urzędów ze szkołami oraz rodzicami w celu wypracowania wspólnych rozwiązań, przygotowujących osoby wchodzące na rynek pracy do racjonalnych wyborów drogi zawodowej. Niezbędnym jest rozwijanie poradnictwa zawodowego w kierunku indywidualnej współpracy z klientami.

Zadania:

- 1) Wykorzystanie nowoczesnych technologii z zastosowaniem wirtualnej rzeczywistości (VR)
- 2) Podniesienie standardów świadczonego poradnictwa indywidualnego poprzez poprawę warunków lokalowych Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu
- 3) Uświadamianie istoty procesu poradnictwa zawodowego w planowaniu ścieżki rozwoju zawodowego
- 4) Wspieranie w przezwyciężaniu barier i trudności zidentyfikowanych na ścieżce kariery zawodowej.

3. Wzmacnianie kwalifikacji i kompetencji bezrobotnych oraz poszukujących pracy

Brak kwalifikacji lub kompetencji jest jedną z głównych przyczyną bezrobocia. Prowadzi to do sytuacji, w której są oferty pracy, ale brakuje wykwalifikowanych kandydatów. Kwalifikacje oraz kompetencje będą wzmacniane poprzez organizowanie oraz finansowanie szkoleń zawodowych. Zakres tematyczny szkoleń będzie odpowiedzią na indywidualne potrzeby uczestników oraz na stawiane przez pracodawców wymagania w ofertach pracy.

Zadania:

- 1) Rozpoznawanie potrzeb szkoleniowych wśród osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców
- 2) Organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie dostosowania ich kwalifikacji do zmieniających się potrzeb pracodawców
- 3) Uzupełnianie w razie potrzeby kompetencji cyfrowych osób młodych.

4. Inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających obniżenie bezrobocia

Niezbędne jest stosowanie indywidualnego wsparcia oraz wdrażanie nowych innowacyjnych bądź pilotażowych rozwiązań. Indywidualne problemy wymuszają konieczność modyfikowania podstawowej pomocy, czego wynikiem będzie spersonalizowane oraz pozasystemowe wsparcie odpowiadające konkretnym potrzebom uczestników projektu.

Zadania:

- 1) Realizacja programów rynku pracy na rzecz osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy finansowanych ze środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
- 2) Upowszechnianie i realizacja wśród samorządów gmin prac społecznie użytecznych lub robót publicznych, w szczególności dla osób bezrobotnych korzystających

z pomocy opieki społecznej oraz będących dłużnikami alimentacyjnymi lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

- 3) Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej przy realizacji Programu Aktywizacja i Integracja lub prac społecznie użytecznych
- 4) Analiza wydatków ponoszonych w ramach Funduszu Pracy oraz w ramach projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) na organizację aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu
- 5) Podejmowanie inicjatyw i realizacja programów rynku pracy ze szczególną dbałością o efektywne wykorzystanie środków pozyskanych na aktywizację zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- 6) Wykorzystywanie środków Funduszu Pracy, środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz pozyskiwanie innych środków z różnych źródeł na realizację usług i instrumentów rynku pracy
- 7) Opracowywanie projektów pilotażowych
- 8) Promocja projektów i programów
- 9) Opracowanie programów rynku pracy finansowanych z rezerwy ministra, dzięki którym możliwe będzie uzyskanie wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy.

5. Wzmacnianie zatrudnienia

Subsydiowanie zatrudnienia, a szczególnie refundowanie, finansowanie lub dotowanie kosztów związanych z zatrudnianiem osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy jest od lat skutecznym narzędziem wzmacniającym zatrudnienie. Niezależnie od obszaru oraz zastosowanej formy, subsydia mają pośrednio szersze oddziaływanie. Konieczne jest poszukiwanie nowych, innowacyjnych form wsparcia pracodawców.

Zadania:

- 1) Promowanie i realizowanie każdego instrumentu i usługi zawartych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- 2) Realizowanie subsydiowanych form wsparcia oraz aktywizacji zawodowej ze szczególnym naciskiem na osiągnięcie wysokiej efektywności zatrudnieniowej przy niskiej efektywności kosztowej
- 3) Wspieranie trwałego zatrudnienia osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób młodych, osób powyżej 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych
- 4) Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

6. Wspieranie kwalifikacji zawodowych i kompetencji pracodawców i ich pracowników

W obecnych warunkach gospodarczych wykonywanie przez całe życie tej samej pracy, tego samego zawodu, przy użyciu tych samych narzędzi jest w zasadzie niemożliwe. Zmienia się zakres wiedzy, zmieniają się technologie i rynki. Pojawiają się nowe zawody. Inne zawody zmieniają się ze względu na zmiany technologiczne i gospodarcze lub też całkowicie zanikają, stają się niepotrzebne. Oznacza to, że raz nabyte kompetencje i kwalifikacje muszą być stale doskonałe, aby umożliwiała pracownikom sprostanie kolejnym zmianom generowanym przez postęp technologiczny, gospodarczy i społeczny.

Po ukończonym kształceniu Pracodawcy będą mogli zwiększać swoim pracownikom wymiar czasu pracy, długość umowy, poszerzą ich zakresy obowiązków przez co staną się bardziej atrakcyjni. Na rynku pracy oprócz kwalifikacji zawodowych, nie mniej ważne jest nabywanie i doskonalenie tzw. kwalifikacji miękkich.

Zadania:

- 1) Promowanie Krajowego Funduszu Szkoleniowego wśród pracodawców oraz osób zatrudnionych, jako formy prewencji bezrobocia oraz jako narzędzia podnoszenia kompetencji pracowników
- 2) Aplikowanie o środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego mające na celu wsparcie pracodawców i ich pracowników w rozwoju zawodowym
- 3) Promowanie kształcenia ustawicznego.

7. Wzmacnianie współpracy pomiędzy podmiotami rynku pracy

Działania te powinny być realizowane głównie przy współpracy z przedsiębiorcami, pracodawcami oraz instytucjami. Podstawą rozwoju regionu jest kapitał ludzki. Niezbędne jest zatem umiejętne promowanie zdolności do zatrudniania i mobilności na rynku pracy, jak również potrzeby stałego doksztalcania, zwiększania kwalifikacji zawodowych. Należy rozwijać współpracę pomiędzy podmiotami rynku pracy, zmierzającą do inwestowania i rozwijania zakładów pracy.

Zadania:

- 1) Promowanie form wsparcia wskazanych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy podczas spotkań, konferencji organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu
- 2) Usprawnienie kontaktu Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu z przedsiębiorcami i pracodawcami z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych i komunikacji elektronicznej.

8. Ułatwianie zatrudniania cudzoziemców

W perspektywie wyzwań, przed którymi staje polski rynek pracy, w tym nasz lokalny rynek pracy, oraz rosnącej na nim roli cudzoziemskiej siły roboczej, konieczne wydaje się wprowadzanie rozwiązań ułatwiających zatrudnianie obywateli państw trzecich. Należy pracować nad jakością obsługi pracodawców w tym względzie oraz zwiększeniem wiedzy w zakresie zatrudniania cudzoziemców.

Zadania:

- 1) Informowanie pracodawców o możliwości zatrudniania cudzoziemców
- 2) Przedstawianie katalogu możliwości legalizacji pracy cudzoziemców
- 3) Usprawnienie kontaktu Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu z przedsiębiorcami i pracodawcami z wykorzystaniem narzędzi teleinformatycznych i komunikacji elektronicznej
- 4) Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się tematyką zatrudniania cudzoziemców.

9. Wspieranie nowych inicjatyw lokalnej przedsiębiorczości, inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających lokalną przedsiębiorczość

Działanie będzie realizowane między innymi przez wspieranie osób, które zamierzają rozpocząć własną działalność gospodarczą. Powstanie nowych przedsiębiorstw wpłynie pozytywnie na rynek pracy, powstaną nowe miejsca pracy, co będzie prowadzić do zmniejszenia poziomu bezrobocia. Niezbędne jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez udzielanie pomocy w zdobywaniu wiedzy dot. prowadzenia i funkcjonowania własnej firmy oraz stworzenia warunków sprzyjających startowi z pomysłem biznesowym.

Zadania:

- 1) Realizacja i promocja projektów ułatwiających powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz zapewnienie pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej w ramach środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
- 2) Opracowanie programów rynku pracy finansowanych z rezerwy ministra, dzięki którym możliwe będzie uzyskanie wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej i tworzenie nowych miejsc pracy
- 3) Popularyzacja dostępnych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy instrumentów wspierania aktywności promujących podjęcie zatrudnienia lub przedsiębiorczości zarówno za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, jak i instytucji zewnętrznych
- 4) Udzielanie jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz promocja pożyczek na ten cel dystrybuowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego
- 5) Promocja projektów realizowanych przez instytucje zewnętrzne wśród klientów Urzędu.

10. Wzmacnianie zasobów kadrowych oraz wspieranie rozwoju kompetencji pracowników

Działania będą prowadzone poprzez zachęcanie i motywowanie pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu do podnoszenia poziomu kwalifikacji zawodowych, co przyczyni się do podniesienia jakości świadczonych usług. Jest to również inicjatywa pracodawcy w szerzenie idei kształcenia przez całe życie oraz inwestowania w kapitał ludzki.

Zadania:

- 1) Dążenie do wyposażenia kadr w odpowiednie umiejętności i kompetencję ze szczególnym naciskiem na stałą aktualizację wiedzy w zakresie świadczonej pracy
- 2) Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności pracowników Urzędu – samokształcenie, szkolenia wewnętrzne i zewnętrzne
- 3) Motywowanie pracowników do podnoszenia kwalifikacji.

Przewidywane efekty realizacji Programu Promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030

1. Podniesienie jakości świadczonych usług.
2. Zwiększenie szans wejścia lub powrotu na rynek pracy poprzez podnoszenie poziomu aktywności zawodowej i kwalifikacji.
3. Realizacja programów i projektów tworzących nowe miejsca pracy.
4. Ograniczanie bezrobocia w powiecie jarosławskim.

5. Podniesienie wiedzy i kwalifikacji pracowników Urzędu.
6. Utrzymywanie istniejących miejsc pracy poprzez wspieranie rozwoju zawodowego pracowników i pracodawców.
7. Efektywne wydatkowanie pozyskiwanych środków.
8. Poszerzenie bazy kontrahentów do współpracy.
9. Efektywne wprowadzanie cudzoziemców na rynek pracy powiatu jarosławskiego.
10. Przejrzystość oraz zwiększenie dostępu do informacji.
11. Dostosowanie usług urzędu do zmian technologicznych i cyfrowych.

Tabela 15 Wskaźniki realizacji "Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030"

Rodzaj wskaźnika	Planowana wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec realizacji programu
Liczba przyjętych wolnych stanowisk pracy*	15 000
Liczba osób zatrudnionych w ramach form subsydiowanych*	5 000
Liczba osób rozpoczynających staż*	2 500
Liczba osób rozpoczynających szkolenie*	350
Liczba osób niepełnosprawnych zaktywizowanych w ramach środków PFRON*	35
Liczba zorganizowanych konferencji i spotkań dla partnerów rynku pracy	5
Liczba pracowników PUP uczestniczących w szkoleniach i kursach	400
Liczba pracowników i pracodawców, którzy zostali objęci wsparciem KFS*	3 500
Liczba zrealizowanych projektów i programów w ramach dostępnych środków finansowych	15

*dane na podstawie prowadzonej sprawozdawczości statystycznej (Sprawozdanie MRiPS-01, Sprawozdanie MRiPS-07 oraz załącznik 2 do Sprawozdania MRiPS-01)

Ograniczanie bezrobocia w okresie postpandemicznym oraz niestabilnej sytuacji geopolitycznej stanowi duże wyzwanie i jest ważnym elementem polityki społecznej.

Spadek liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia w ostatnich latach wskazują, jak istotne są działania podejmowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu w celu ograniczania bezrobocia w powiecie jarosławskim. Reagując na zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze oraz obserwując pozytywne zjawiska na jarosławskim rynku pracy (spadek bezrobocia), Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu określił cele i działania do realizacji na kolejne lata, które zostały zawarte w „Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030”.

Założone w „Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030” cele szczegółowe obejmują szerokie spektrum działania Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, od wsparcia doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pozyskiwania środków w ramach projektów i programów, tworzenia nowych miejsc pracy i wspierania utrzymania już istniejących, rozwoju przedsiębiorczości, zatrudnianie cudzoziemców poprzez współpracę pomiędzy partnerami rynku pracy i wzmacnianie kompetencji pracodawców i pracowników, w tym pracowników Urzędu. Kompleksowa realizacja celów przyczyni się do zwalczania bezrobocia w powiecie jarosławskim oraz podniesie jakość świadczonych usług. Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu będzie dążył do objęcia wsparciem szerokiego grona odbiorców, przy efektywnym wykorzystaniu środków. Aktywizacja zawodowa będzie skierowana do osób bezrobotnych, w szczególności osób młodych, powyżej 50 roku życia

oraz osób niepełnosprawnych, a także osób poszukujących pracy. W celu ożywiania jarosławskiego rynku pracy, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu będzie wspierał przedsiębiorczość i skieruje ofertę współpracy do partnerów rynku pracy (pracodawców, przedsiębiorców, instytucji), dbając także o pozyskiwanie nowych kontrahentów.

Osiągnięcie wskazanych w „Programie promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030” celów możliwe będzie poprzez rozdysponowanie w ramach przyznawanych na dany rok limitów środków Funduszu Pracy oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+). Ponadto, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu będzie w miarę możliwości pozyskiwał dodatkowe środki z rezerw Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Krajowego Funduszu Szkoleniowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz innych dostępnych źródeł.

Realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu przy współpracy z wieloma podmiotami, w tym m.in. jednostkami samorządu terytorialnego, pracodawcami oraz innymi organizacjami zajmującymi się problematyką rynku pracy współpracy działania będą bezpośrednio ograniczać wysokie bezrobocie w powiecie jarosławskim, przyczynią się do poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców powiatu, powinny doprowadzić do rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczego oraz będą stanowić odpowiedź na zgłaszane przez przedsiębiorców i pracodawców potrzeby.

„Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030” ma charakter otwarty. W przypadku zidentyfikowania sytuacji znacznie wpływających na rynek pracy lub zmian przepisów prawnych możliwe jest wprowadzanie modyfikacji, które przyczynią się do skuteczniejszego i bardziej efektywnego promowania zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Materiały źródłowe:

1. Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>
2. Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>
3. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Informacja o sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim – XII 2022 rok
4. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2023 (program rządowy), Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Warszawa 2023 r.
5. Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2023 rok, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Rzeszów – lipiec 2023 r.
6. Rynek pracy powiatu jarosławskiego w 2022 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, Jarosław – kwiecień 2023 r.
7. Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu za rok 2022, Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu, Jarosław – marzec 2023 r.

Spis tabel:

Tabela 1 Podmioty gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz województw, podregionów, powiatów i gmin (grudzień 2021, grudzień 2022)	6
Tabela 2 Stopa bezrobocia w Polsce, Województwie podkarpackim i Powiecie jarosławskim XII 2021 i 2022 roku	7
Tabela 3 Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jarosławiu (2021 i 2022 r.) wg miejsca zamieszkania.....	9
Tabela 4 Podział bezrobotnych ze względu na wiek (XII 2021 r., XII 2022 r.).....	9
Tabela 5 Podział bezrobotnych ze względu na staż pracy (XII 2021 r., XII 2022 r.).....	10
Tabela 6 Podział bezrobotnych ze względu na wykształcenie (XII 2021 r., XII 2022 r.).....	10
Tabela 7 Osoby bezrobotne pozostające bez pracy w miesiącach (XII 2021 r., XII 2022 r.).....	11
Tabela 8 Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	12
Tabela 9 Bezrobotni niepełnosprawni (XII 2021 i XII 2022 rok)	13
Tabela 10 Bezrobotni niepełnosprawni wg wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy, wykształcenia (XII 2022 rok).....	14
Tabela 11 Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej (2021 i 2022 rok)	17
Tabela 12 Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu realizowane przez PUP Jarosław w latach 2012-2022	19
Tabela 13 Krajowy Fundusz Szkoleniowy w latach 2021-2022	20
Tabela 14 Wyszczególnienie kosztów realizowanych programów (środki Funduszu Pracy)	20
Tabela 15 Wskaźniki realizacji "Programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy powiatu jarosławskiego na lata 2023-2030"	27

Spis wykresów:

Wykres 1 Stopa bezrobocia w powiatach województwa podkarpackiego XII 2022 rok	7
Wykres 2 Zmiany poziomu bezrobocia w okresie styczeń-grudzień 2021 i 2022	8
Wykres 3 Najliczniej wpływające w 2022 roku oferty miejsc pracy dla danego zawodu, napływ osób bezrobotnych dla danego zawodu.....	18

Załącznik do Uchwały
nr/2023
Rady Powiatu Jarosławskiego
z dnia grudnia 2023r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W POWIECIE JAROSŁAWSKIM**

na lata 2023-2030

JAROSŁAW 2023r.

Spis treści

Wstęp.....	2
Podstawy prawne.....	4
Kompatybilność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi.....	6
Charakterystyka Powiatu.....	7
Diagnoza sytuacji społecznej w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług wspólnych.	9
Obszary problemowe.....	50
Analiza SWOT	52
Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	55
Cele strategiczne projektowanych zmian i kierunki niezbędnych działań	56
Sposób realizacji Strategii	61
Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii.....	62
Ramy finansowe Strategii	63
Wskaźniki realizacji zadań	65
Podsumowanie.....	69
Spis tabel i wykresów	70

Załącznik:

Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy Powiatu Jarosławskiego na lata 2023-2030

Wstęp

Zmiany w życiu społecznym w sposób dynamiczny wpływają na przekształcenia starych i powstawanie nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako stan społeczny, który część społeczeństwa definiuje jako łamanie norm społecznych, będących dla nich szczególnie cennymi. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę dla efektywnego funkcjonowania społeczeństwa, utrudniają, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych. Zjawisko to jest zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie.

Wśród problemów społecznych w polskiej rzeczywistości wymieniane są: starzenie się społeczeństwa, ubóstwo, choroby cywilizacyjne, bezdomność, przemoc, długotrwałe bezrobocie, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów zaradczych jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Powiatu. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym,

w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na systematycznym podejmowaniu działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Powiatu, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, ramy finansowe, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Do każdego z obszarów problematycznych wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Wskazane cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Powiat do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Powiatu w przyszłości. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Powiatu Jarosławskiego dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Podstawy prawne

Opracowanie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030, podobnie jak inne dokumenty strategiczne jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą do opracowania niniejszej Strategii jest Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym w powiązaniu z art. 16b Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Strategia stanowi, iż do zadań własnych powiatu o charakterze obligatoryjnym należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Tworząc niniejszą Strategię opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw, można wyszczególnić m.in.:

- ✓ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej – zawierającą podstawowe prawa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, źródło wolności oraz praw człowieka i obywatela.
- ✓ Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – wskazującą zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.
- ✓ Ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – regulującą status prawny oraz prawa i uprawnienia osób niepełnosprawnych.
- ✓ Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – wskazującą zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków, zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

- ✓ Ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – określającą zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.
- ✓ Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej – określającą zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej; zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą domową; zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

W procesie tworzenia i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również znaczenie inne akty prawne. Są to m.in.:

- ✓ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym.
- ✓ Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego.
- ✓ Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty
- ✓ Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r.o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- ✓ Ustawę z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym.
- ✓ Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych.
- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- ✓ Ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
- ✓ Ustawę z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Kompatybilność z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi

Obligatoryjny charakter Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikający z ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki, nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim:

- Strategii Rozwoju Powiatu Jarosławskiego na lata 2021-2030
- Strategii rozwoju województwa- Podkarpackie 2030
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030r.)
- Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030
- Strategii rozwoju usług społecznych polityka publiczna na lata 2021–2030
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030
- Narodowym Programem Zdrowia na lata 2021-2025

Nadrzędność Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym takimi jak: Program Współpracy Powiatu z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych, Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy, Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego, itd. wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcie w niej określonych elementów.

Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Powiatu w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej.

Charakterystyka Powiatu

Powiat Jarosławski usytuowany jest na wschodniej ścianie województwa podkarpackiego. Od wschodu graniczy z Ukrainą, od północnego wschodu z powiatem lubaczowskim, północnego zachodu z przeworskim, od południa natomiast z przemyskim. Powiat niemal w całości położony jest we wschodniej części Kotliny Sandomierskiej, tylko jego południowe krańce sięgają pasma pierwszych wzniesień Pogórza Karpackiego, w tej części zwanego Pogórzem Dynowskim.

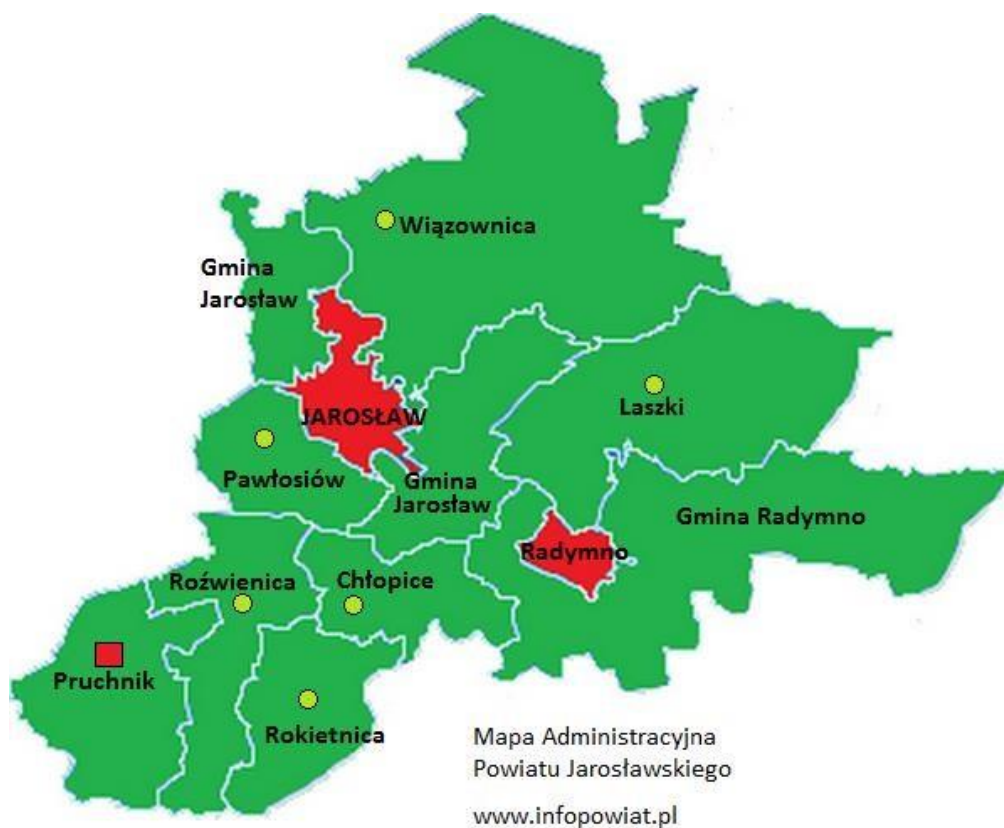
W skład powiatu wchodzi 2 gminy miejskie: Jarosław i Radymno, 1 gmina miejsko-wiejska: Pruchnik oraz 8 gmin wiejskich: Chłopice, Jarosław, Laszki, Pawłosiów, Radymno, Rokietnica, Rożwienica, Wiązownica. Łącznie Powiat Jarosławski składa się z 11 gmin.

Tabela 1 Gminy Powiatu Jarosławskiego

GMINA	rodzaj gminy	powierzchnia w km²	liczba ludności
JAROSŁAW	miejska	35,00	35 610
JAROSŁAW	wiejska	113,00	13 153
WIĄZOWNICA	wiejska	243,90	11 722
RADYMNO	wiejska	182,00	10 941
PRUCHNIK	miejsko-wiejska	78,26	9 315
PAWŁOSIÓW	wiejska	47,49	8 450
LASZKI	wiejska	137,85	6 612
ROŻWIENICA	wiejska	70,69	6 172
CHŁOPICE	wiejska	49,11	5 305
RADYMNO	miejska	14,00	5 019
ROKIETNICA	wiejska	57,35	4 159

Źródło: opracowanie własne

Powiat Jarosławski wyróżnia się na tle innych powiatów Podkarpacia pod względem gospodarki rolnej. Użytki rolne stanowią około 69%, natomiast grunty orne około 49% ogólnej powierzchni Powiatu. Tutejsze gleby należą z pewnością do najlepszych w województwie.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. liczba ludności Powiatu Jarosławskiego wyniosła 116458 osób, z czego 51,14% stanowiły kobiety, a 48,86% mężczyźni. Liczba ludności stanowi 5,60% ludności województwa, 0,31% ludności kraju. Struktura ludności Powiatu przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,37%, osoby w wieku produkcyjnym 59,66%, a w wieku poprodukcyjnym 21,97%.

W latach 2016 – 2022 liczba ludności spadła o 3,99 %.

Diagnoza sytuacji społecznej w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług wspólnych.

Diagnoza sytuacji społecznej bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Tabela 2 Liczba mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

	ogółem	mężczyźni	kobiety	w miastach	na wsi
2016	121 299	59 238	62 061	47 353	73 946
2017	120 980	59 097	61 883	46 999	73 981
2018	120 714	58 945	61 769	46 778	73 936
2019	120 247	58 678	61 569	46 497	73 750
2020	117 823	57 554	60 269	45 208	72 615
2021	117 015	57 106	59 909	44 634	72 381
2022	116 458	56 901	59 557	44 262	72 196

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

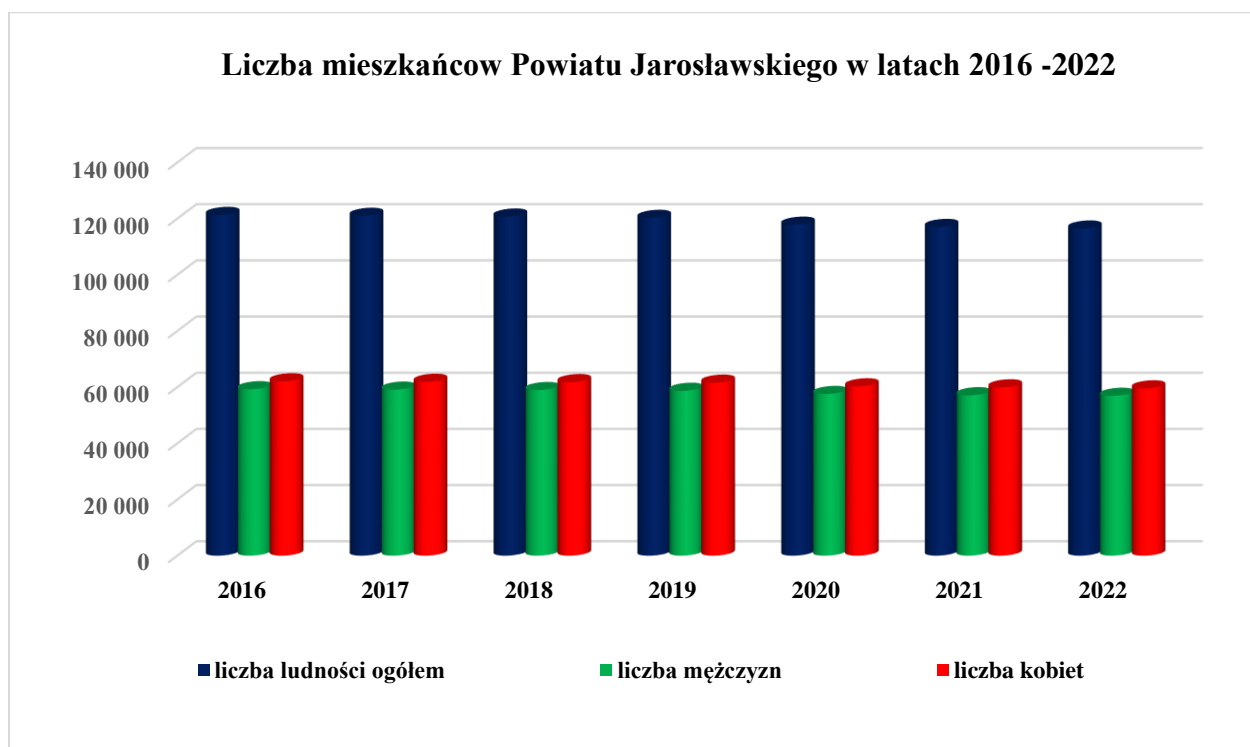

Tabela 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2016 - 2022r.

		PODKARPACKIE	Powiat Jarosławski	Jarosław miasto	Radymno miasto	Chłopice	Jarosław gmina	Łaszki	Pawłosiów	Pruchnik	Radymno gmina	Rokietnica	Różwienica	Wiązownica
wiek przedprodukcyjny	2016	18,4	18,4	16,2	15,6	17,9	19,7	20,4	18,3	20,5	19,7	19,6	19,6	20,5
	2017	18,3	18,1	16,0	15,4	17,5	19,4	20,0	18,0	20,1	19,3	19,4	19,3	20,0
	2018	18,2	18,0	16,0	15,2	17,2	19,1	19,8	17,9	20,1	19,2	19,1	19,4	19,9
	2019	18,2	17,9	16,1	14,9	17,5	19,1	19,5	17,7	19,4	18,8	18,9	19,7	19,9
	2020	18,9	18,5	15,9	17,1	18,6	20,0	19,8	19,1	19,9	19,0	19,9	20,3	21,2

	2021	18,9	18,5	16,1	17,3	18,3	19,9	19,6	19,2	19,5	18,8	19,5	20,3	21,1
	2022	18,7	18,4	16,3	16,9	18,2	19,6	19,1	19,0	19,3	18,5	19,1	20,1	21,1
wiek produkcyjny	2016	62,9	62,9	61,4	67,1	63,8	63,7	62,3	64,2	62,9	62,8	62,1	64,3	63,8
	2017	62,4	62,6	60,7	66,6	63,9	63,5	62,4	64,1	62,8	62,8	62,1	64,1	64,0
	2018	62,0	62,3	60,1	65,8	63,9	63,1	62,3	63,7	62,5	62,5	62,4	63,7	63,6
	2019	61,5	61,7	59,1	65,3	62,9	62,7	61,9	63,3	62,7	62,2	62,1	63,0	63,3
	2020	60,2	60,5	58,4	62,2	61,0	61,3	60,6	61,3	61,4	61,8	60,7	61,6	61,4
	2021	59,9	60,1	57,7	61,0	60,5	61,0	60,5	61,2	61,4	61,8	60,9	61,2	61,3
	2022	59,5	59,0	56,8	60,2	60,3	60,8	60,5	60,9	61,2	61,7	61,1	61,0	60,8
wiek poprodukcyjny	2016	18,8	18,7	22,4	17,3	18,2	16,6	17,2	17,5	16,6	17,5	18,4	16,1	15,7
	2017	19,3	19,2	23,3	18,0	18,6	17,2	17,6	17,9	17,1	17,8	18,6	16,6	16,0
	2018	19,8	19,7	23,9	18,9	18,9	17,8	17,9	18,3	17,4	18,3	18,5	16,9	16,5
	2019	20,4	20,4	24,8	19,8	19,7	18,2	18,5	19,0	17,9	19,0	19,0	17,3	16,8
	2020	20,9	21,0	25,6	20,8	20,4	18,7	19,7	19,5	18,7	19,2	19,3	18,1	17,4
	2021	21,3	21,4	26,2	21,8	21,2	19,1	19,9	19,6	19,1	19,4	19,5	18,5	17,7
	2022	21,7	22,0	26,9	22,9	21,5	19,6	20,5	20,1	19,5	19,8	19,7	18,9	18,1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 4 Prognoza liczby ludności w Powiecie Jarosławskim na rok 2030

	Ogółem	kobiety	mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny	18 019	8 678	9 341
Wiek produkcyjny	71 974	34 599	37 375
Wiek poprodukcyjny	25 764	15 856	9 908
Ogółem liczba ludności	115 757	59 133	56 624

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2016 - 2022 r. zmniejszyła się liczba osób w wieku produkcyjnym o 3,9% a wzrosła o 3,3% liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Świadczy to o starzeniu się społeczeństwa naszego Powiatu, należy więc intensyfikować działania zmierzające do aktywizacji seniorów, aby zapobiegać wykluczeniu z życia społecznego osób starszych.

Tabela 5 Przyrost naturalny w latach 2016-2022, porównanie Powiatu Jarosławskiego, Województwa Podkarpackiego i Polski.

rok	Przyrost naturalny		
	Powiat Jarosławski	Województwo Podkarpackie	Polska
2016	- 7	+ 1 159	- 5 752
2017	- 7	+ 2 600	- 870
2018	+ 26	+ 1 897	- 26 022
2019	- 37	+ 584	- 34 755
2020	- 324	- 4 565	- 122 046
2021	- 547	- 8 571	- 188 006
2022	- 334	- 5 123	- 143 316

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na przełomie lat 2016 – 2022, jak obrazuje powyższa tabela, w roku 2021 zanotowano najwyższy spadek współczynnika przyrostu naturalnego zarówno w skali Powiatu Jarosławskiego, Województwa Podkarpackiego i Polski. Przyczyn zwiększonej ilości zgonów należy upatrywać w trwającej w tym czasie pandemii COVID-19.

Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2022

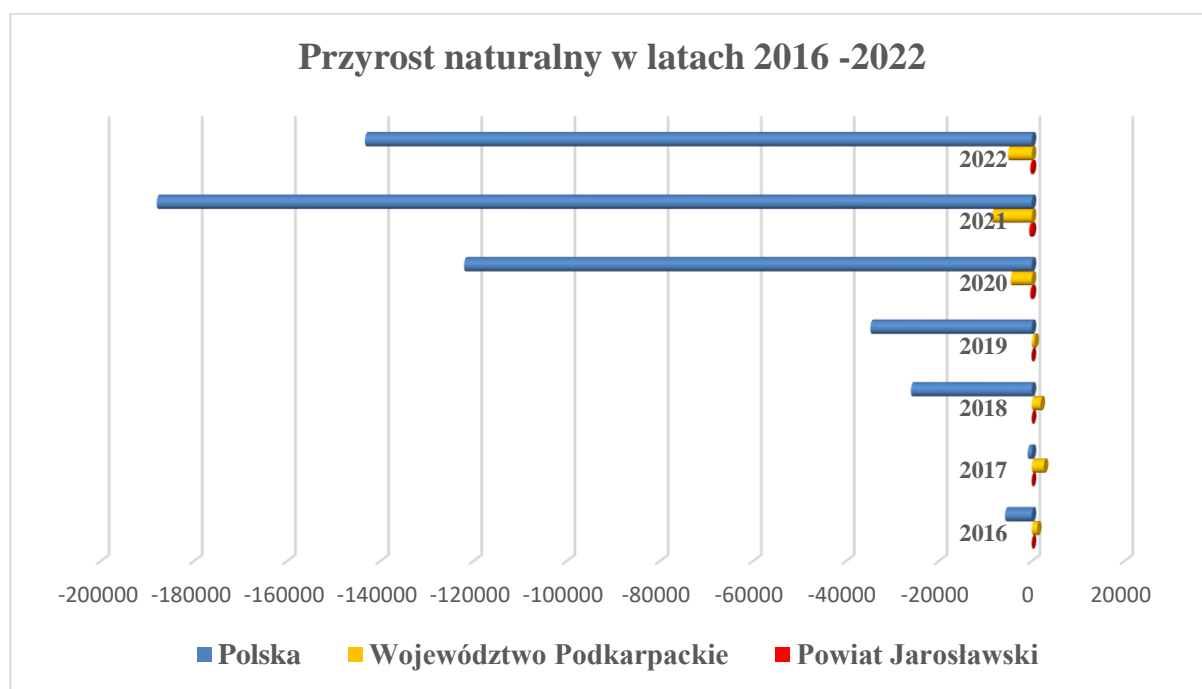

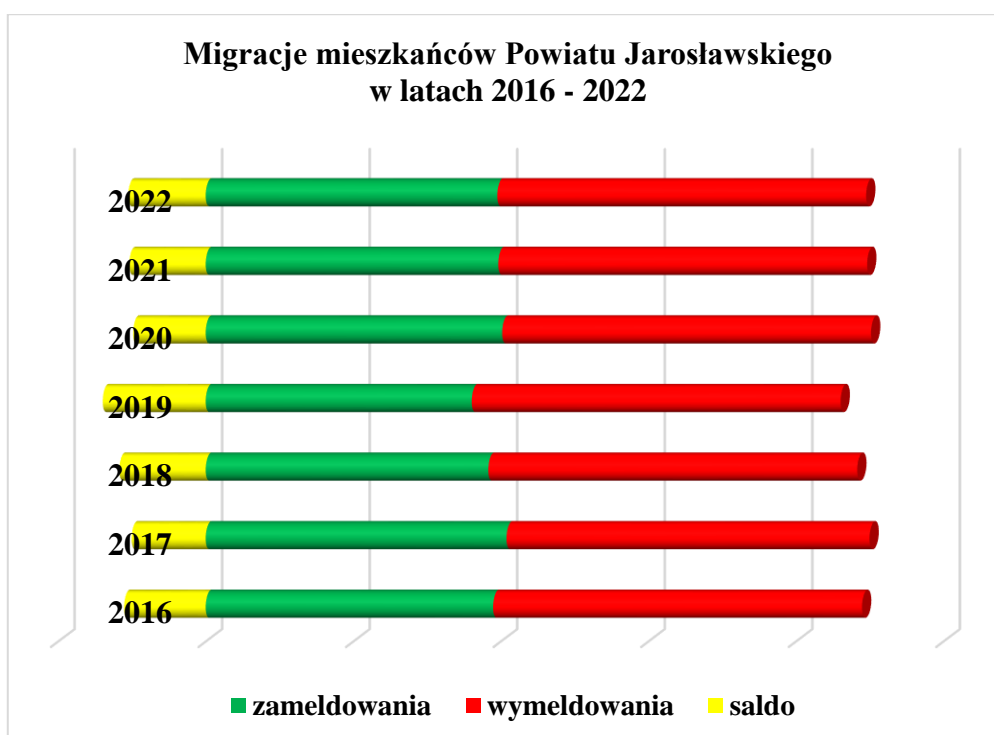
Tabela 6 Migracje mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
zameldowania	980	1 150	1 064	1 158	945	1 141	1 134
wymeldowania	1 258	1 388	1 389	1 606	1 176	1 439	1 435
saldo	- 278	-283	- 325	- 448	- 231	- 298	- 301

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W latach 2016 - 2019 zauważalny jest wzrost wskaźnika migracji mieszkańców Powiatu, który zatrzymał się od wybuchu pandemii COVID – 19 w 2020 roku. Wówczas utrudnione było przemieszczanie się ludności ze względu na ogłoszony lock down.

Wykres 3. Migracje mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

ZATRUDNIENIE

Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2022 roku

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	4 674	2 214	2 460
Bezrobotni z prawem do zasiłku	661	309	352
Długotrwale bezrobotni	2 827	1 221	1 606

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. stopa bezrobocia w Powiecie Jarosławskim wyniosła 11,6 %. Stopa bezrobocia dla województwa wyniosła 8,8 % dla kraju wynosi 5,2 %.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie Jarosławskim wynosiła 4 674 osób, w tym 52,63 % stanowiły kobiety, 47,37 % mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności Powiatu wyniósł 2,42 %.

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2022 roku.

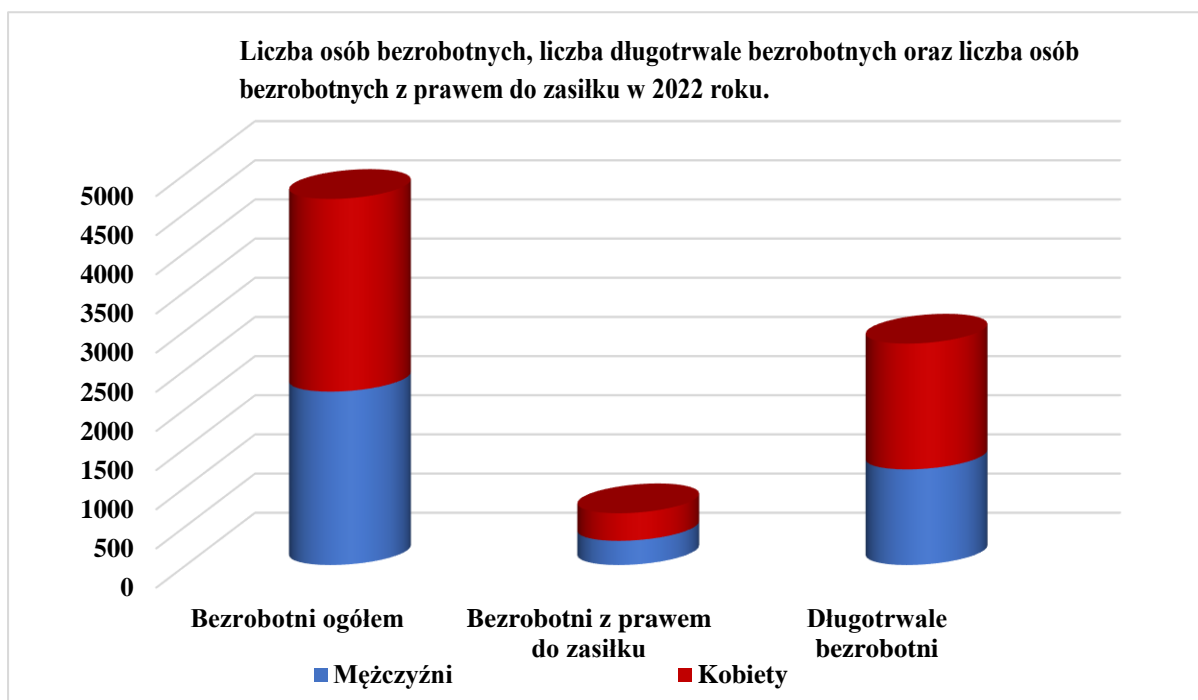

Tabela 8 Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych z prawem do zasiłku, długotrwale bezrobotnych w podziale na płeć w 2022r.

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
osoby bezrobotne ogółem	2 460	2 214	36 088	32 958	435 508	375 290
osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	352	309	5 113	4 726	65 105	50 187
osoby długotrwale bezrobotne	1 606	1 221	22 274	17 628	237 119	181 721

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Tabela 9 Liczba pracujących wg sektorów w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021

sektory	2016	2017	2018	2019	2020	2021
rolniczy	16 331	16 316	16 300	16 285	5 727	5 713
przemysłowy	9 087	9 708	9 866	9 198	9 701	8 883
usługowy	3 951	4 279	4 370	4 504	4 244	4 265
finansowy	693	735	756	613	588	521
pozostałe	8 573	8 504	9 137	8 871	8 982	8 372
ogółem	38 635	39 542	40 429	39 471	29 242	27 754

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Jak wynika z powyższych danych w latach 2019-2020 nastąpił wyraźny spadek sektora rolniczego, natomiast niewielki wzrost wystąpił w sektorze usługowym.

Powszechny Spis Rolny przeprowadzony w 2020 roku wykazał istotne zmiany w stosunku do danych uzyskanych dekadę wcześniej, wpłynęły na to przemiany jakie miały miejsce w rolnictwie i w całej gospodarce. Na zmniejszenie liczby pracujących w rolnictwie indywidualnym, będących składową ogółu pracujących, miało wpływ kilka czynników, m.in.:

- ✓ zmiana definicji gospodarstwa rolnego po 2010 r. W ramach spisu rolnego PSR 2020 badanie pracujących w rolnictwie indywidualnym odbyło się na innej (mniejszej) zbiorowości gospodarstw indywidualnych niż w PSR 2010,
- ✓ zmniejszenie liczby gospodarstw indywidualnych pomiędzy 2010r. a 2020r.
- ✓ postępujący proces specjalizacji gospodarstw, m.in. kontynuacja procesu mechanizacji gospodarstw,
- ✓ zmiany demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa,
- ✓ rozwój gospodarczy Polski, w tym związany z wychodzeniem ze światowego kryzysu ekonomicznego po 2008r.

Wykres 5. Liczba pracujących wg sektorów w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021

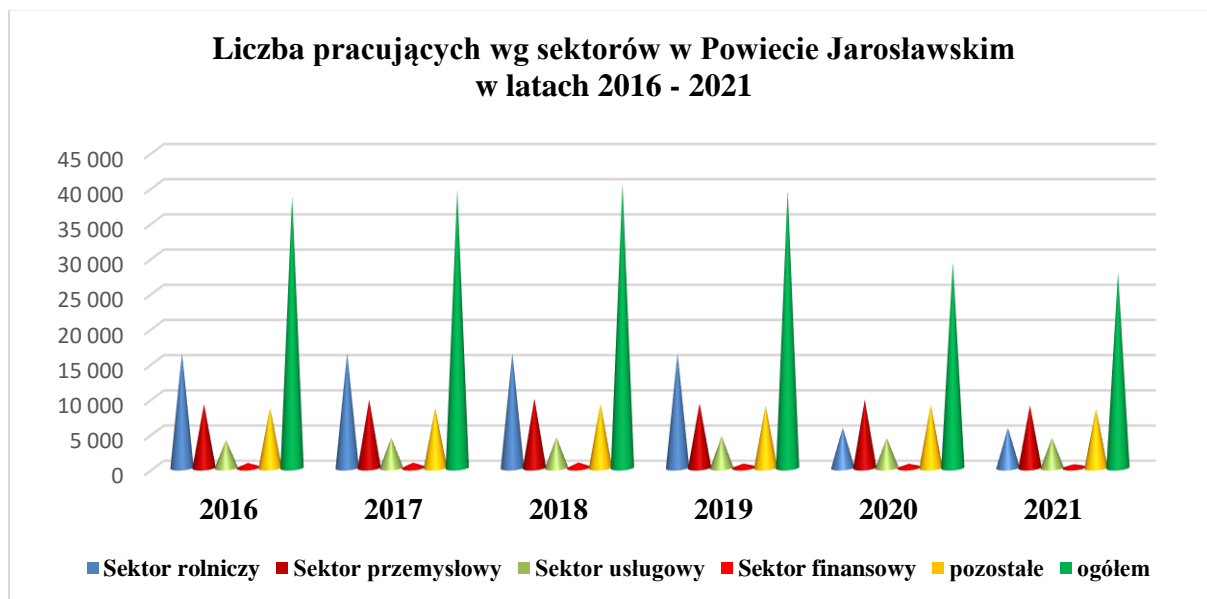

Tabela Nr 10.

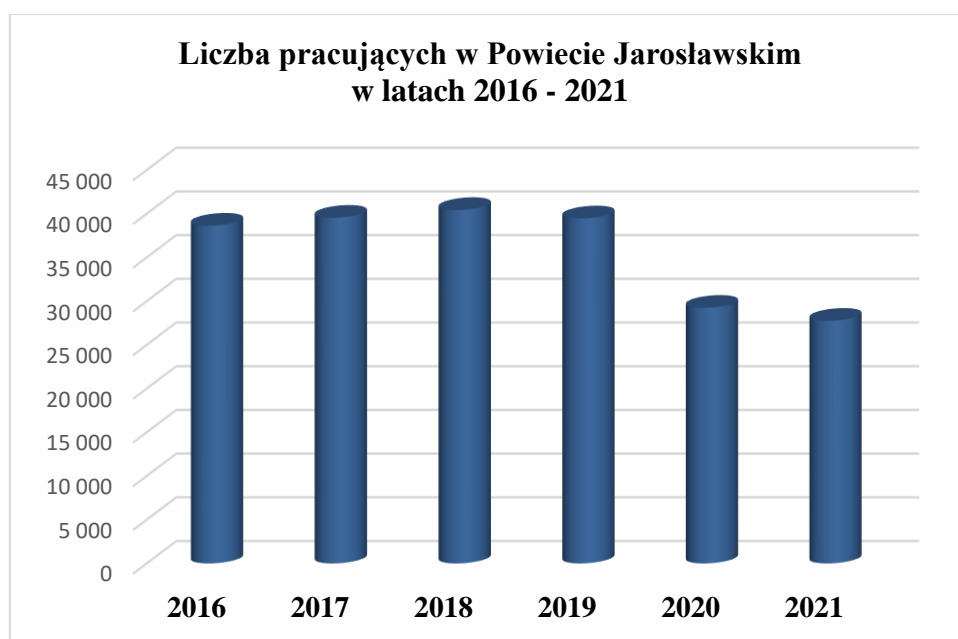
Tabela 10 Liczba pracujących wg płci w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 -2021

lata	kobiety	mężczyźni	ogółem
2016	20 353	18 282	38 635
2017	20 694	18 848	39 542
2018	21 154	19 275	40 429
2019	20 757	18 714	39 471
2020	14 928	14 314	29 242
2021	14 342	13 412	27 754

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

W latach 2016-2018 liczba pracujących miała tendencję wzrostową, natomiast w latach 2019-2020 zanotowano wyraźny spadek liczby osób pracujących.

Wykres 6. Liczba pracujących w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021

Wykres 7. Liczba pracujących w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021 w podziale na płeć

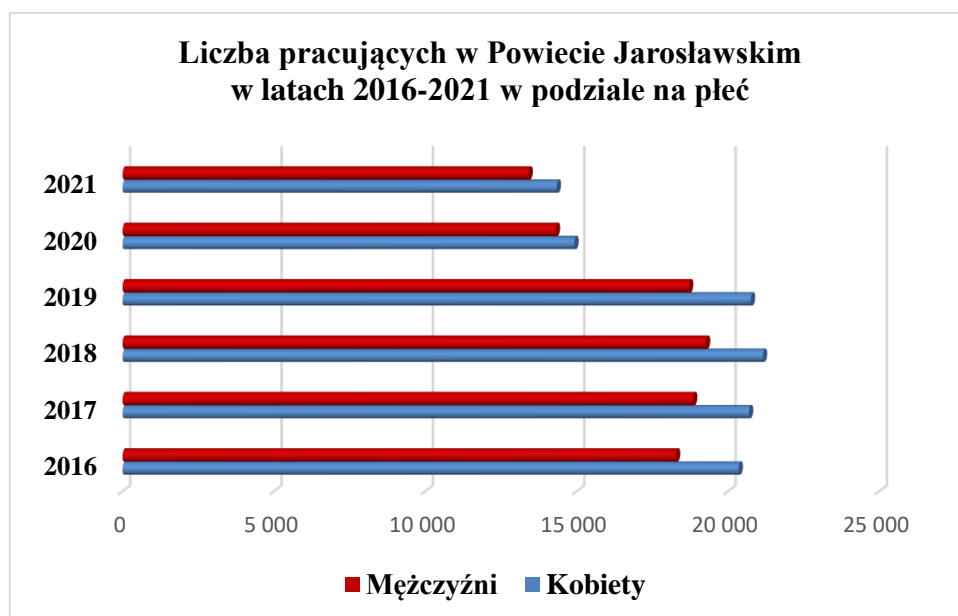

Tabela 11 Podział bezrobotnych wg miejsca zamieszkania stan na 31.12.2022 r.

obszar	ogółem		z prawem do zasiłku	
	razem	kobiety	razem	kobiety
miasto Jarosław	1 368	700	192	111
miasto Radymno	198	97	39	16
gmina Chłopice	178	93	28	15
gmina Jarosław	486	266	55	28
gmina Laszki	284	154	29	18
gmina Pawłosiów	326	160	50	29
gmina i miasto Pruchnik	499	285	74	35
gmina Radymno	413	211	57	30
gmina Rokietnica	156	87	14	7
gmina Roźwienica	275	158	38	21
gmina Wiązownica	491	249	85	42
Razem	4 674	2 460	661	352

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu

Tabela 12 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem Powiat Jarosławski		7 748	7 025	6 551	5 215	6 072	5 381	4 674
w tym	kobiety	3 911	3 621	3 460	2 729	3 181	2 888	2 460
	mężczyźni	3 837	3 404	3 091	2 486	2 891	2 494	2 214

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu

Biorąc pod uwagę ogólną liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 – 2022 zauważa się tendencję spadkową.

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

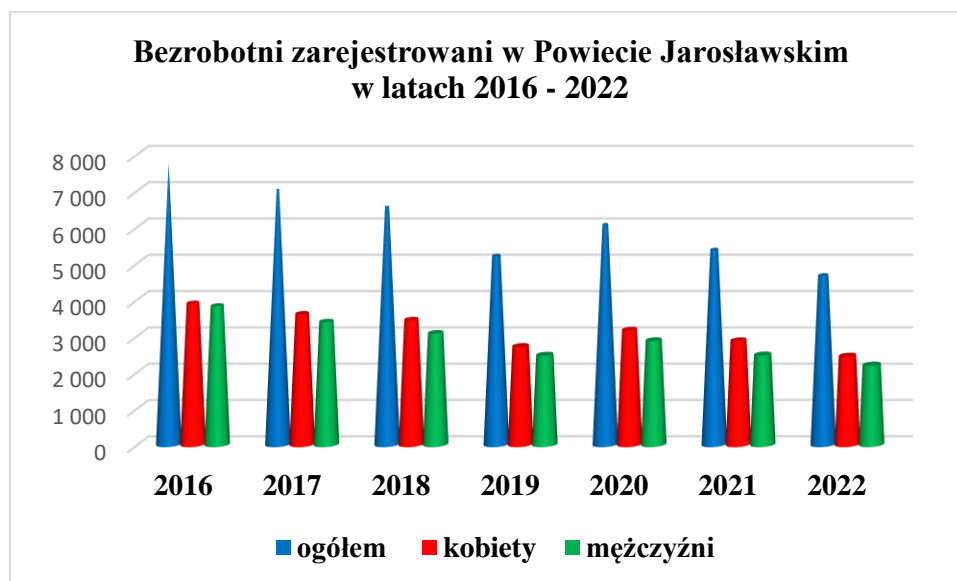

Tabela 13 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w latach 2016 - 2022 w Powiecie Jarosławskim

		bezrobotni ogółem	bezrobotni z prawem do zasiłku	długotrwale bezrobotni
ogółem	2016	7748	1080	4920
	2017	7025	977	4318
	2018	6551	944	4062
	2019	5215	800	3169
	2020	6027	923	3624
	2021	5381	782	3339
	2022	4674	661	2827
mężczyźni	2016	3837	546	2266
	2017	3404	512	1946
	2018	3091	471	1759
	2019	2486	382	1358
	2020	2891	414	1610

	2021	2494	335	1459
	2022	2214	309	1221
kobiety	2016	3911	534	2654
	2017	3621	465	2372
	2018	3460	473	2303
	2019	2729	418	1811
	2020	3181	509	2014
	2021	2887	447	1880
	2022	2460	352	606

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu

Analiza powyższych danych wskazuje analogicznie na spadek liczby osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych z prawem do zasiłku.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Tabela 14 Liczba wydanych orzeczeń zaliczających do niepełnosprawności w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

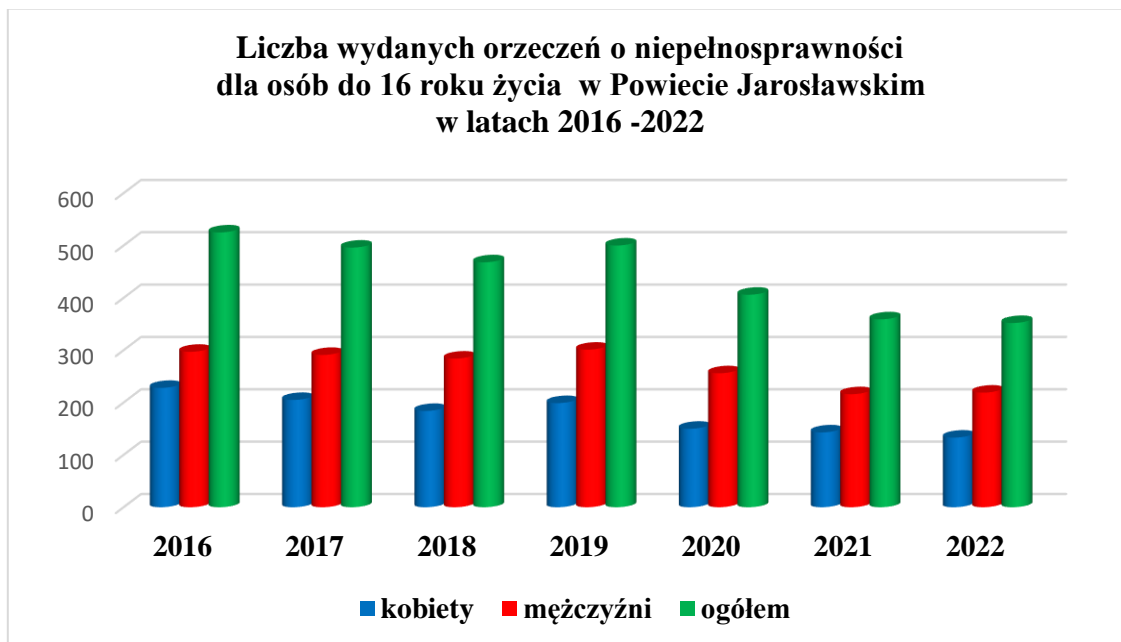
rok	pleć	osoby do 16 roku życia	osoby powyżej 16 roku życia	łącznie
2016	kobiety	228	1431	1659
	mężczyźni	297	1361	1658
	ogółem	525	2792	3317
2017	kobiety	205	1401	1606
	mężczyźni	291	1372	1663
	ogółem	496	2773	3269
2018	kobiety	184	1423	1607
	mężczyźni	284	1385	1669
	ogółem	468	2808	3276
	kobiety	199	1602	1801

2019	mężczyźni	301	1482	1783
	ogółem	500	3084	3084
2020	kobiety	150	1212	1362
	mężczyźni	256	1221	1477
	ogółem	406	2433	2839
2021	kobiety	143	1319	1462
	mężczyźni	216	1309	1525
	ogółem	359	2628	2987
2022	kobiety	133	1285	1418
	mężczyźni	219	1297	1516
	ogółem	352	2582	2934

***Źródło:** Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności*

Biorąc pod uwagę powyższe dane, liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, kształtuje się na względnie stałym poziomie. Zauważyć jednak należy, że w związku z ogłoszeniem ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, która wydłużyła termin ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności - nie były one wydawane w okresie od 2020 – 2022 roku.

Wykres 9. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

Wykres 10. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób dorosłych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

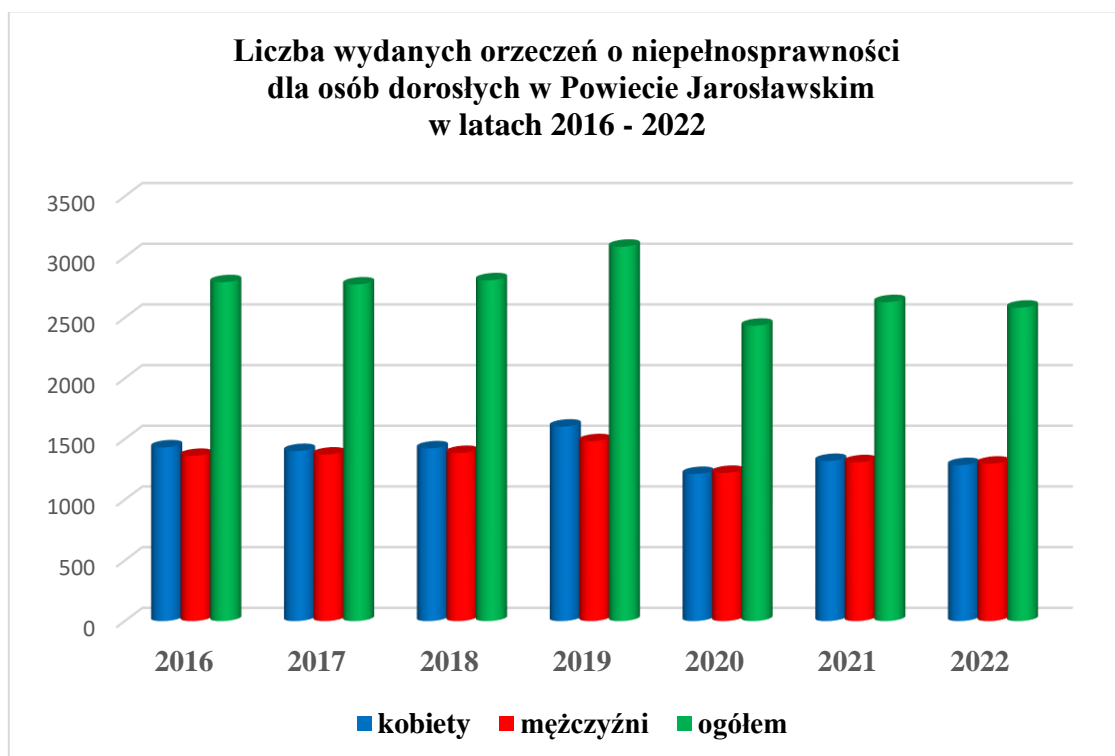
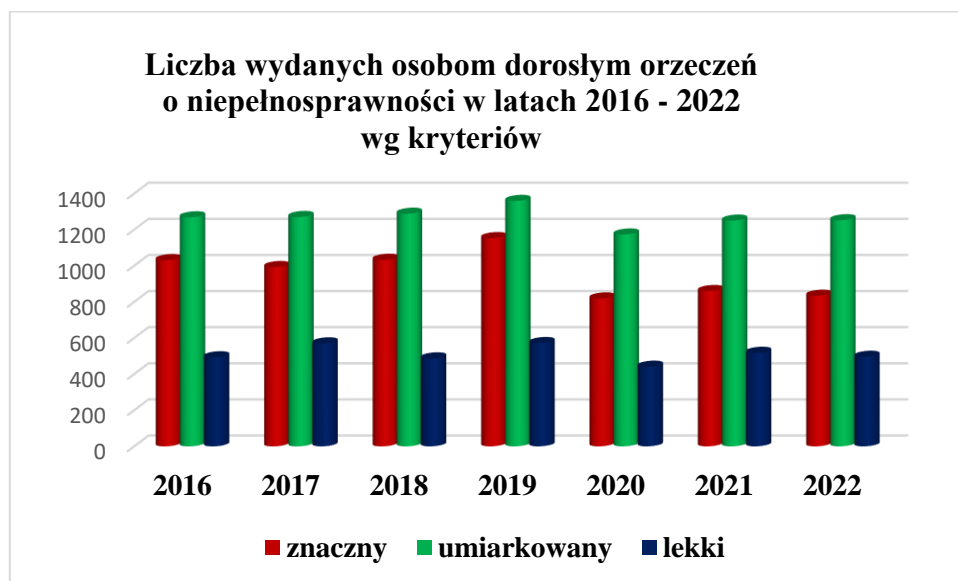

Tabela 15 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osobom dorosłym w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022 wg kryteriów

kryteria		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
stopnia niepełnosprawności	znaczny	1031	993	1033	1153	819	860	834
	umiarkowany	1268	1270	1288	1359	1173	1250	1252
	lekki	493	570	487	572	441	518	496
wieku	16-25	197	215	181	204	143	155	133
	26-40	314	304	285	311	247	254	252
	41-59	953	956	959	943	793	831	805
	60 lat i więcej	1328	1298	1383	1626	1250	1388	1392
wykształcenia	mniej niż podstawowe	54	59	62	56	71	81	54
	podstawowe i gimnazjalne	841	833	818	906	662	803	756
	zasadnicze zawodowe	880	828	900	988	784	799	829
	średnie	801	817	820	850	657	699	670
	wyższe	216	236	208	284	259	246	273
zatrudnienia	pracujący	519	510	589	559	516	465	478
	niepracujący	2273	2263	2219	2525	1917	2163	2104

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania Niepełnosprawności

Wykres 11. Liczba wydanych osobom dorosłym orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2016-2022 wg kryteriów

OPIEKA NAD DZIECKIEM

Tabela 16 Żłobki i oddziały żłobkowe w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 -2022

lata	żłobki	miejsca w żłobkach	dzieci przebywające w ciągu roku z żłobkach	Oddziały żłobkowe	miejsca w oddziałach żłobkowych	dzieci przebywające w ciągu roku w oddziałach żłobkowych	odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach
2016	1	40	44	1	32	32	2,1
2017	2	60	65	1	37	37	2,9
2018	4	137	166	0	0	0	4,0
2019	3	100	130	1	37	58	4,0
2020	3	117	156	0	0	0	3,4
2021	4	157	185	0	0	0	4,8
2022	4	137	183	b.d.	b.d	b.d	4,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na przestrzeni omawianego okresu wzrosła liczba żłobków oraz liczba miejsc w tych placówkach a tym samym wzrósł odsetek dzieci objętych opieką żłobkową.

Wykres 12. Liczba miejsc w żłobkach i liczba dzieci narastająco przebywająca w nich w latach 2016- 2022 w Powiecie Jarosławskim

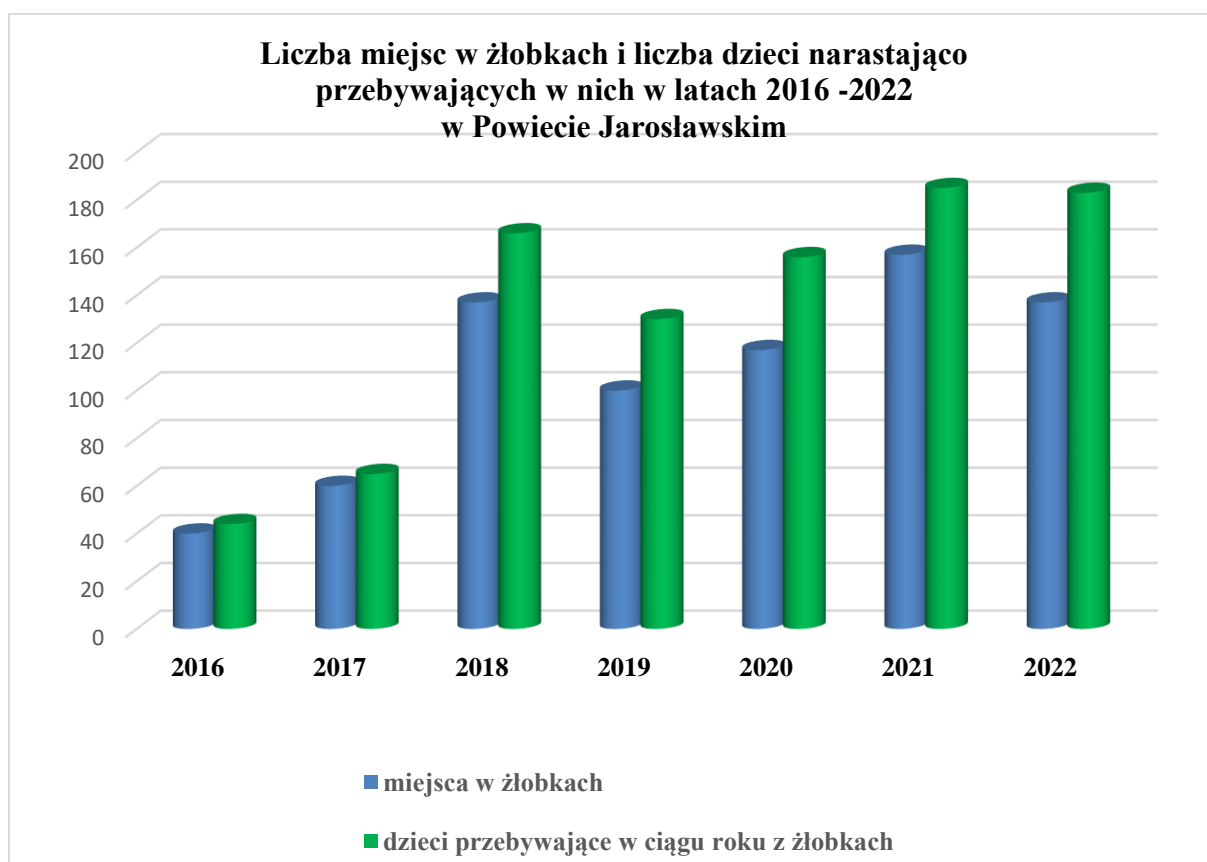

Tabela 17 Przedszkola i oddziały przedszkolne w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

lata	przedszkola	oddziały przedszkolne	Liczba miejsc
2016	25	86	2106
2017	27	96	2314
2018	27	106	2511
2019	35	124	b.d
2020	36	125	b.d
2021	36	126	b.d
2022	37	128	b.d.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Powyższe dane wykazują, iż okresie od 2016 -2022 roku analogicznie wzrosła liczba placówek przedszkolnych.

Tabela 18 Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

lata	Szkoły podstawowe		Gimnazja		Szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez Powiat	
	Liczba ogółem	Liczba uczniów	Liczba ogółem	Liczba uczniów	Liczba ogółem	Liczba uczniów
2016	69	6962	37	3553	36	6154
2017	72	8006	6	2353	35	5921
2018	72	9181	5	1153	32	5436
2019	72	9098	-	-	33	6697
2020	71	9148	-	-	32	6523
2021	70	9197	-	-	32	6416
2022	70	8921	-	-	31	6773

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Ostatnim rokiem funkcjonowania szkół gimnazjalnych w polskim systemie oświaty był rok 2019. Po 31 sierpnia 2019 r. szkoły te przestały funkcjonować a więc brak jest już danych statystycznych ich dotyczących.

POMOC SPOŁECZNA

Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej	lata						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ubóstwo	1306	1177	924	757	665	588	552
sieroctwo	3	5	2	2	0	0	1
bezdomność	32	34	32	45	44	51	61
bezrobocie	2046	1854	1599	1354	1149	1083	943
niepełnosprawność	1152	1147	1091	1016	890	854	822

długotrwała lub ciężka choroba	1041	1063	1024	914	766	750	734
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	490	440	418	335	323	275	225
przemoc w rodzinie	22	39	38	33	35	36	23
alkoholizm	111	100	113	97	90	83	74
narkomania	3	2	1	0	0	1	3
trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	24	22	21	27	27	28	24
zdarzenie losowe	7	8	11	16	14	31	24
sytuacja kryzysowa	4	1	2	3	4	4	18
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0	4	8	0	b.d
potrzeba ochrony macierzyństwa	525	518	503	467	385	326	316

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Osoby zgłaszające się do Ośrodków Pomocy Społecznej na terenie Powiatu Jarosławskiego podają jednocześnie kilka powodów swojej trudnej sytuacji życiowej. W latach 2016 – 2022 najczęstszymi problemami, z jakimi zgłaszały się rodziny to: bezrobocie oraz niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba. Daje się także zauważyć tendencja wzrostowa problemu bezdomności i malejąca problemu ubóstwa rodzin.

PIECZA ZASTĘPCZA

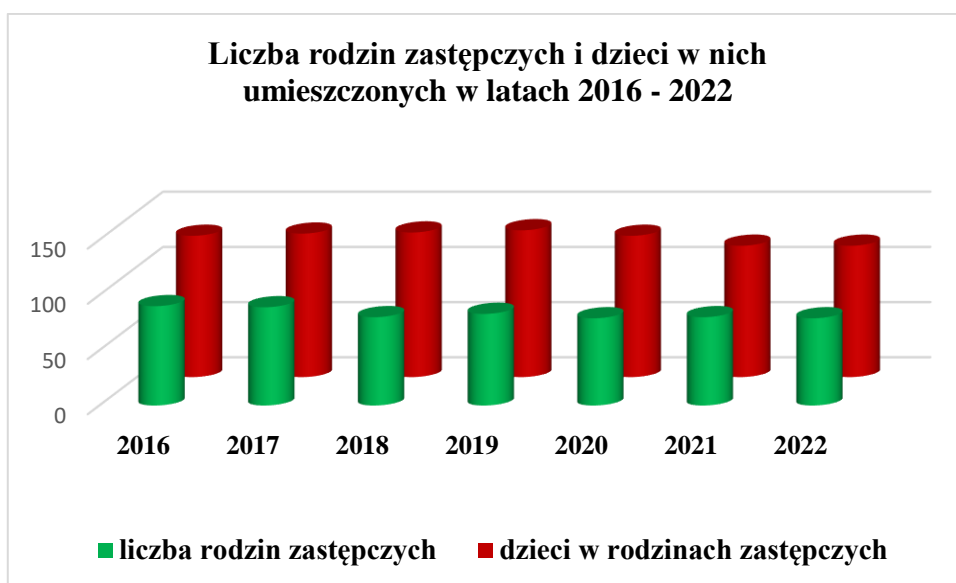
Tabela 20 Rodziny zastępcze w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 – 2022

rok	rodziny zastępcze	dzieci w rodzinach zastępczych
2016	90	128
2017	89	130
2018	80	131
2019	83	133

2020	79	128
2021	80	119
2022	79	119

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

Wykres 13. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w latach 2016-2022

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Jarosławskim na przestrzeni lat 2016 – 2022 uległa nieznacznemu zmniejszeniu się, najwięcej ubyło rodzin zastępczych spokrewnionych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu świadczy jak najszerzej pojętą profesjonalizację pieczy zastępczej, a więc między innymi pozyskiwanie jak największej liczby rodzin zastępczych niezawodowych oraz zawodowych. Tak więc trend zmniejszania się ilości rodzin zastępczych spokrewnionych jest jak najbardziej pożądanym, gdyż rodziny te najczęściej tworzone są przez dziadków, którzy z uwagi na wiek i stan zdrowia często nie radzą już sobie z opieką nad wnukami oraz nie nadążają za nowościami technologicznymi.

Tabela 21 Rodziny zastępcze wg typów w latach 2016 - 2022

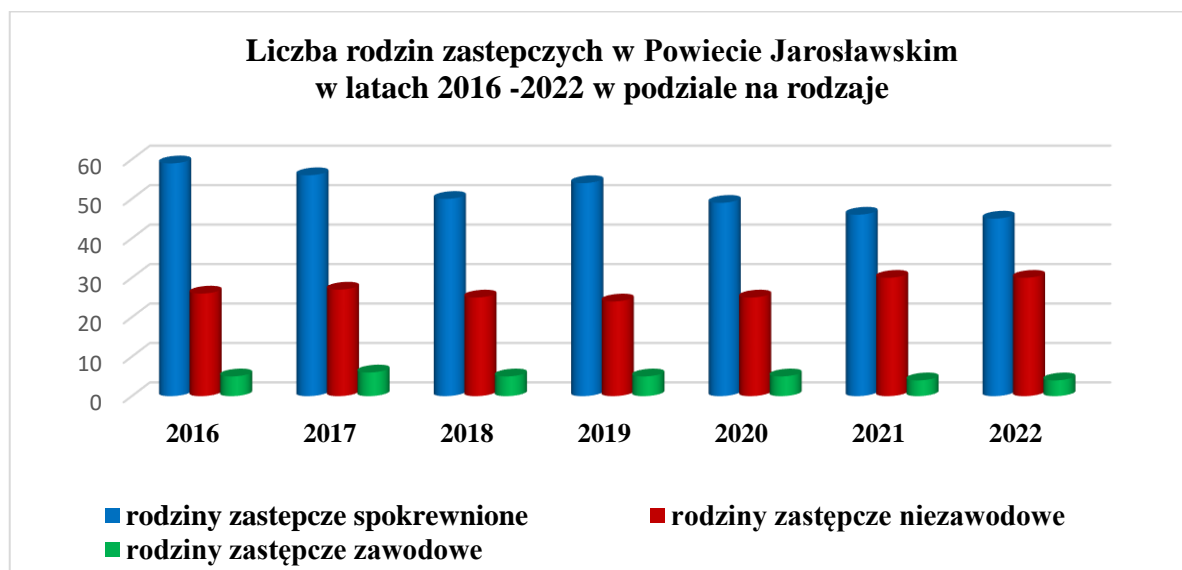
rok	rodziny zastępcze ogółem	rodziny zastępcze spokrewnione	rodziny zastępcze niezawodowe	rodziny zastępcze zawodowe	dzieci w rodzinach zastępczych ogółem	dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych
2016	90	59	26	5	130	83	33	14
2017	89	56	27	6	131	81	32	18
2018	80	50	25	5	133	76	36	21
2019	83	54	24	5	133	79	36	18
2020	79	49	25	5	128	68	42	18
2021	80	46	30	4	119	61	45	13
2022	79	45	30	4	119	56	51	12

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

Biorąc pod uwagę wzrost liczby rodzin zastępczych niezawodowych analogicznie zwiększyła się liczba dzieci w nich umieszczonych, natomiast zmniejszyła liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu dąży do zapewnienia jak najlepszej opieki dzieciom w rodzinach zastępczych, które często zmagają się z problemami zdrowotnymi oraz wieloma traumami, dlatego ważne jest aby trafiały one do osób, które posiadają odpowiednią wiedzę i umiejętności. Ponadto PCPR wyposaża rodziny zastępcze w specjalistyczną wiedzę poprzez umożliwienie im uczestnictwa w szkoleniach specjalistycznych oraz wsparcie psychologa i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Wykres 14. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022 w podziale na rodzaje

Wykres 15. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2016-2022 w podziale na rodzaje rodzin

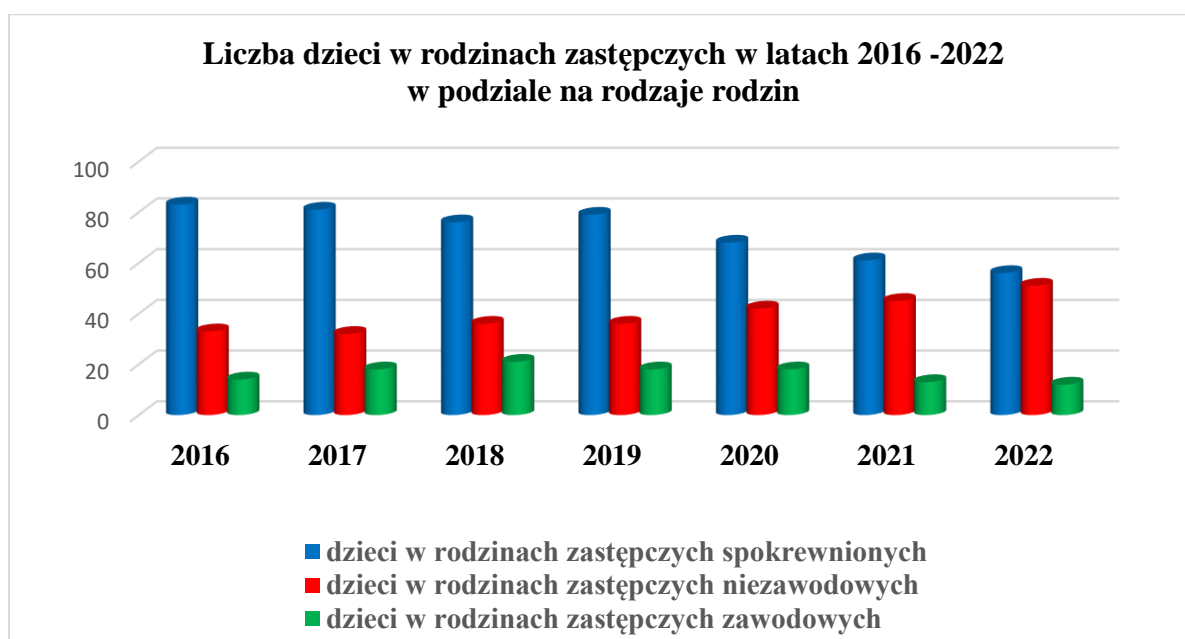

Tabela 22 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych na terenie Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

	Liczba placówek	Liczba miejsc statutowych w placówkach ŁĄCZNIE	Liczba wychowanków na koniec roku sprawozdawczego	Liczba wychowanków przebywających w placówkach w ciągu danego roku
2016	1	30	29	36
2017	1	30	28	34
2018	1	31	31	36
2019	1	30	25	32
2020	2	28	30	35
2021	2	28	31	43
2022	2	28	31	44

***Źródło:** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu*

Wykres 16. Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

W Powiecie Jarosławskim od 2020 roku działają dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze tj. Dom Pod Lipami Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Radymnie i Lipowy Zakątek Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Radymnie. Powołanie drugiej placówki opiekuńczo - wychowawczej spowodowane było wymogiem ustawowym wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

wprowadzającym regulaminową liczbę miejsc, nie więcej niż 14. W przypadku rodzeństwa dopuszczalne jest zwiększenie ich liczby za zgodą wojewody. Niestety ilość wychowanków umieszczanych w naszych placówkach nieznacznie wzrasta każdego roku.

PRZEMOC DOMOWA

Diagnoza zjawiska przemocy domowej występującego na terenie Powiatu Jarosławskiego została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, ośrodków pomocy społecznej, Zespołów Interdyscyplinarnych działających na terenie poszczególnych gmin, Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu, Sądu Rejonowego w Jarosławiu oraz Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu. Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jednym z zadań własnych gmin jest tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych, które działają na rzecz kompleksowego rozwiązywania problemu przemocy domowej. Zespoły Interdyscyplinarne zajmują się także zbieraniem informacji na temat skali zjawiska przemocy domowej – całościowym diagnozowaniem sytuacji w tym aspekcie. Jednym z elementów, który obrazuje skalę zjawiska przemocy jest liczba „Niebieskich Kart”. Jest to procedura obejmująca ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Tabela 23 Stosowanie procedury „Niebieska Karta” z podziałem na instytucje

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba aktywnych Niebieskich Kart	274	251	214	265
- w tym kontynuowanych z lat poprzednich	52	41	61	103
- w tym nowo założonych	222	210	153	162
Liczba Niebieskich Kart założonych przez OPS	12	19	14	20
Liczba Niebieskich Kart założonych przez Policję	260	224	197	242

Inne instytucje - Oświata, SPZOZ	2	8	3	3
Liczba zakończonych Niebieskich Kart	202	204	171	151

Źródło: Zespoły Interdyscyplinarne gmin Powiatu Jarosławskiego

W tabeli zauważa się, że na przestrzeni ostatnich 4 lat spada liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart w Powiecie Jarosławskim w porównaniu do 2019 roku, kiedy ich liczba była największa. Jednoznaczne jest również to, że to funkcjonariusze Policji najczęściej rozpoczynają procedurę „Niebieskie Karty”, natomiast rola innych instytucji, tj. oświaty, ochrony zdrowia w tej procedurze jest znikoma. Utrzymująca się w latach 2019-2022 na podobnym poziomie liczba aktywnych Niebieskich Kart może świadczyć o tym, iż osoby które dotknęła przemoc, jak i świadkowie przemocy mają coraz większą świadomość społeczną na temat tego zjawiska.

Wykres 17. Stosowanie procedury „Niebieskie karty” z podziałem na instytucje w latach 2019-2022

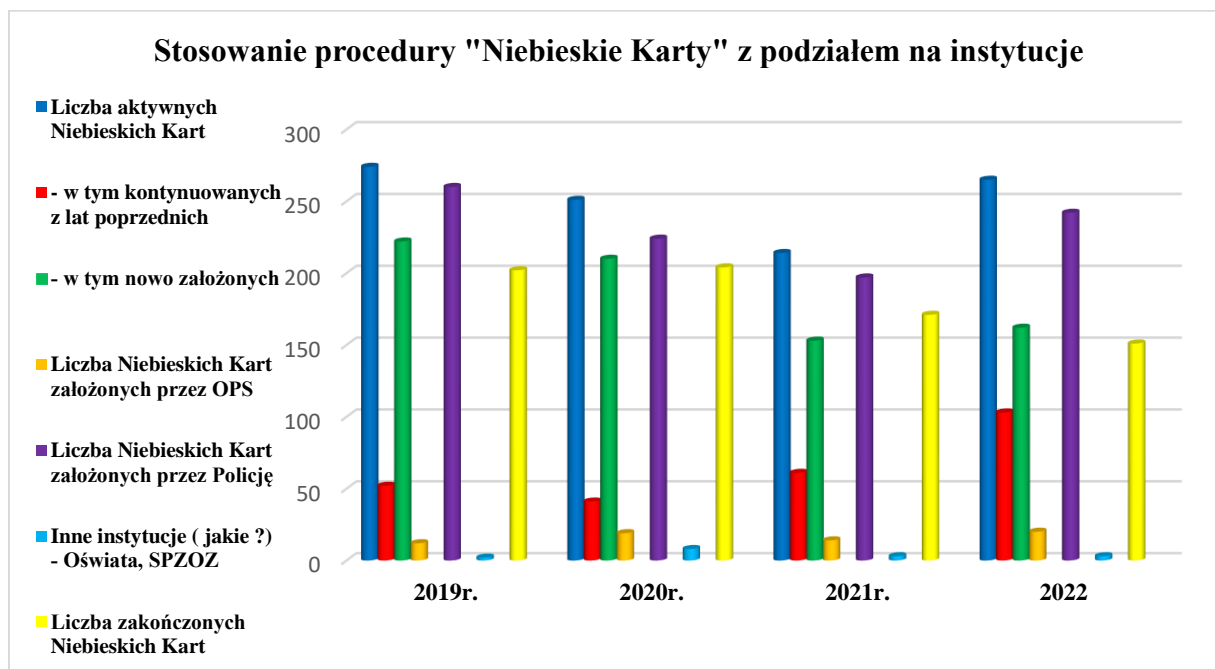

Tabela 24 Charakterystyka ofiar przemocy domowej – dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2019-2022

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
kobieta	267	268	212	207
mężczyzna	36	30	32	30
do 18 roku życia	85	75	51	48
19-67 roku życia	151	170	149	159
powyżej 67 roku życia	67	53	44	30

***Źródło:** Zespoły Interdyscyplinarne gmin Powiatu Jarosławskiego*

Z zebranych danych wynika, że na terenie Powiatu Jarosławskiego to kobiety w zdecydowanej większości są ofiarami przemocy. Przemoc domowa dotyka również dzieci i pocieszający jest fakt, że w porównaniu do lat ubiegłych liczba dzieci poszkodowanych przemocą domową w naszym Powiecie uległa zmniejszeniu. Na uwagę zasługuje fakt, że ofiarami przemocy domowej są w większości osoby w wieku 19-67 lat. Liczba mężczyzn, jako ofiar przemocy domowej jest niska i stabilna.

Wykres 18. Charakterystyka ofiar przemocy domowej

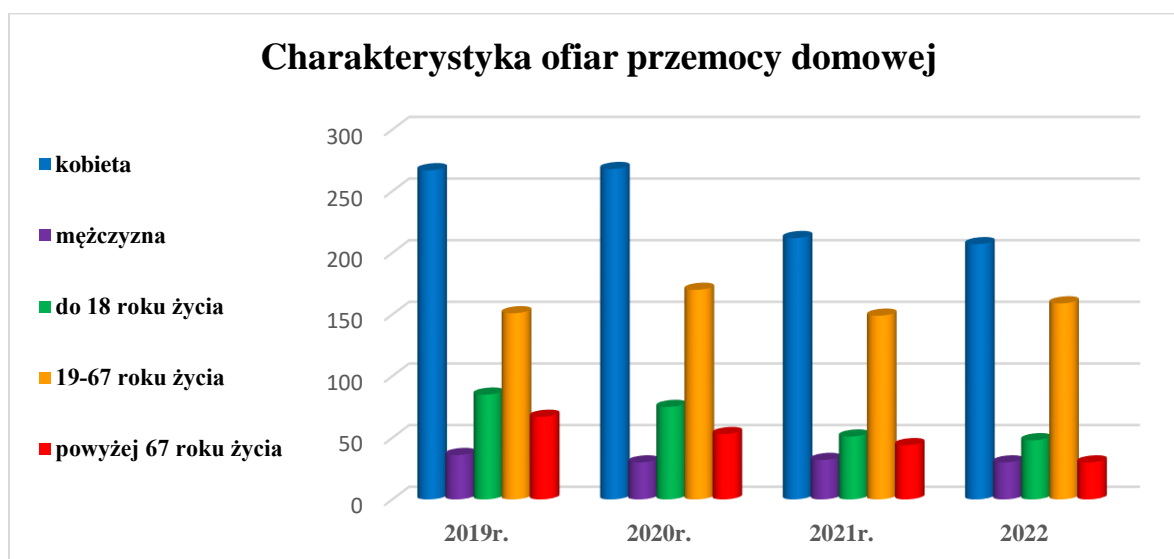

Tabela 25 Charakterystyka sprawców przemocy domowej - dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2019-2022

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
kobieta	38	56	49	18
mężczyzna	267	248	180	195
do 18 roku życia	32	35	34	38
19-67 rok życia	218	215	159	162
powyżej 67 roku życia	55	54	36	13

***Źródło:** Zespoły Interdyscyplinarne gmin Powiatu Jarosławskiego*

Dane wskazują jednoznacznie, że sprawcami przemocy są głównie mężczyźni. Ta tendencja jest niezmienna przez ostatnie 4 lata. Jednoznaczne jest również zjawisko, że sprawcami przemocy (podobnie jak ofiarami, jak obrazuje tabela 25) są najczęściej osoby w wieku 19-67 lat. Niepokój wzbudza też fakt, że to również dzieci do 18 roku życia są sprawcami przemocy domowej i jest to tendencja wzrostowa.

Wykres 19. Charakterystyka sprawców przemocy domowej

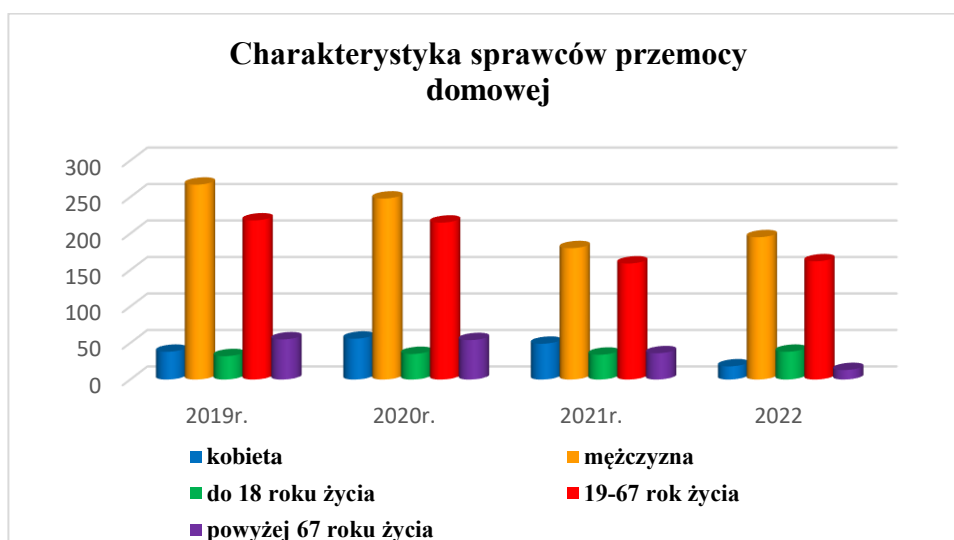

Tabela 26 Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową w latach 2019-2022

Gminy i Miasta Powiatu Jarosławskiego	2019r.	2020 r.	2021 r.	2022r.
Miasto Jarosław	66	40	30	47
Miasto Pruchnik	12	12	18	11
Miasto Radymno	7	7	9	11
Gmina Chłopice	19	17	10	9
Gmina Jarosław	19	24	12	16
Gmina Laszki	23	2	28	14
Gmina Pawłosiów	14	8	4	5
Gmina Radymno	49	36	37	21
Gmina Rokietnica	10	13	2	2
Gmina Roźwienica	14	14	15	12
Gmina Wiązownica	41	26	12	15
Razem	274	199	177	163

***Źródło:** Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu*

Dane wskazują, iż w latach 2019-2022 najwięcej interwencji policji w związku z przemocą domową było zgłaszanych w mieście Jarosław, gminie Radymno i gminie Wiązownica. Pocieszający jest fakt, że na przełomie ostatnich 4 lat liczba tych interwencji ma tendencję spadkową.

W 2019r. liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową w Powiecie Jarosławskim wynosiła 274, a już w 2022r. tylko 163. Należy podkreślić, że nie każda interwencja skutkuje wszczęciem procedury „Niebieska Karta”.

Wykres 20. Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową

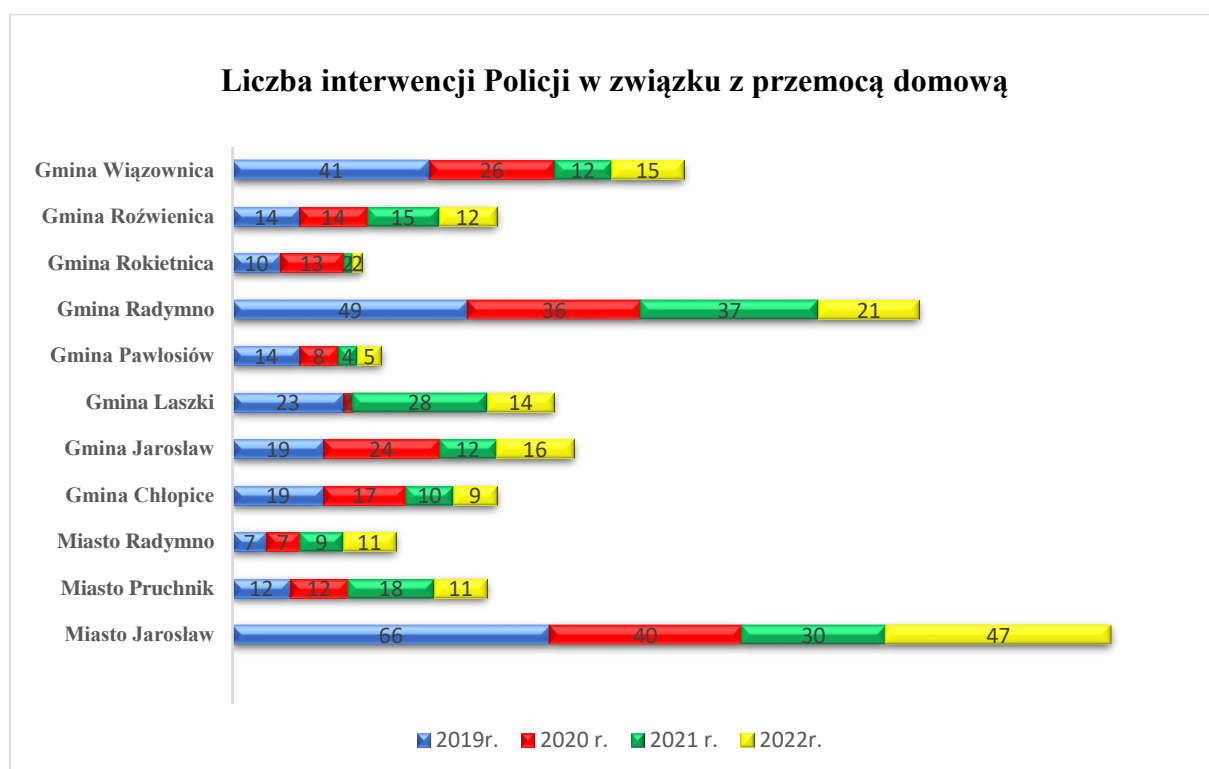

Tabela 27 Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022

		2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	kobiety	276	219	184	191
	mężczyźni	60	61	35	30
	małoletni do 18 r.ż.	117	52	78	52
Udzielona pomoc	medyczna	4	2	0	0
	informacyjna	453	332	297	197
	umieszczenie w Ośrodku Wsparcia	0	0	1	3
	zabezpieczenie małoletnich (oddanie pod opiekę, przewiezienie do szpitala, placówki)	0	2	0	0
	inna - nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania oraz zakaz zbliżania się , inne środki zapobiegawcze	53	34	30	43

Źródło: Zespoły Interdyscyplinarne gmin Powiatu Jarosławskiego

Podobnie, jak w tabeli z danych otrzymanych z Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu wynika, że pokrzywdzone w wyniku przemocy domowej najczęściej są kobiety i dzieci (które cierpią bezpośrednio z powodu doznanej przemocy lub są jej świadkami, co kaleczy je psychicznie i emocjonalnie). Bardzo często zdarza się, że partnerzy stosujący przemoc wobec partnerek obiecują im poprawę i zarzekają się, że już nigdy ich nie skrzywdzą. Pocieszający natomiast jest fakt, że przemoc ta ma tendencję malejącą i w 2022r. pokrzywdzonych małoletnich do 18 roku życia w stosunku do lat ubiegłych było połowę mniej. Funkcjonariusze Policji udzielili osobom pokrzywdzonym głównie pomocy informacyjnej, w sześciu przypadkach, dotyczących 2019 i 2020 roku udzielono pomocy medycznej.

W 2021r. i 2022r. umieszczono 4 osoby poszkodowane przemocą w ośrodku wsparcia, natomiast w 2020r. w dwóch przypadkach występowania przemocy domowej dokonano zabezpieczenia małoletnich poprzez oddanie ich pod opiekę innym bliskim osobom.

Jak obrazuje powyższa tabela funkcjonariusze Policji w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej przemocą domową wydają wobec sprawcy przemocy nakaz natychmiastowego opuszczenia miejsca zamieszkania i (lub) zakaz zbliżania się do miejsca zamieszkania. Czas trwania takiego nakazu i (lub) zakazu wynosi 14 dni.

Tabela 28 Podejrzani o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022.

		Lata			
		2019	2020	2021	2022
Liczba osób podejrzanych	kobiety	19	21	13	4
	mężczyźni	257	201	167	94
	małoletni do 18 r.ż.	0	3	0	1
w tym:	pod wpływem alkoholu	178	141	98	76
	przewiezionych do izby wytrzeźwień	40	42	18	14
	zatrzymanych	108	79	68	37
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych wobec podejrzanych o popełnienie przestępstwa z użyciem		73	90	65	100

przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej					
Liczba przekazanych spraw do Prokuratury o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej		84	77	63	97
Działania prewencyjne wobec podejrzanych	m.in. środki zapobiegawcze wobec podejrzanych, tj. rozmowa dzielnicowego ze sprawcą	3	2	6	22

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu

Przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osób wspólnie zamieszkujących w Powiecie Jarosławskim dotyczą głównie mężczyzn i jak obrazuje powyższa tabela - mężczyzn będących pod wpływem alkoholu, przewiezionych do izby wytrzeźwień oraz zatrzymanych. Jest to jednak tendencja spadkowa.

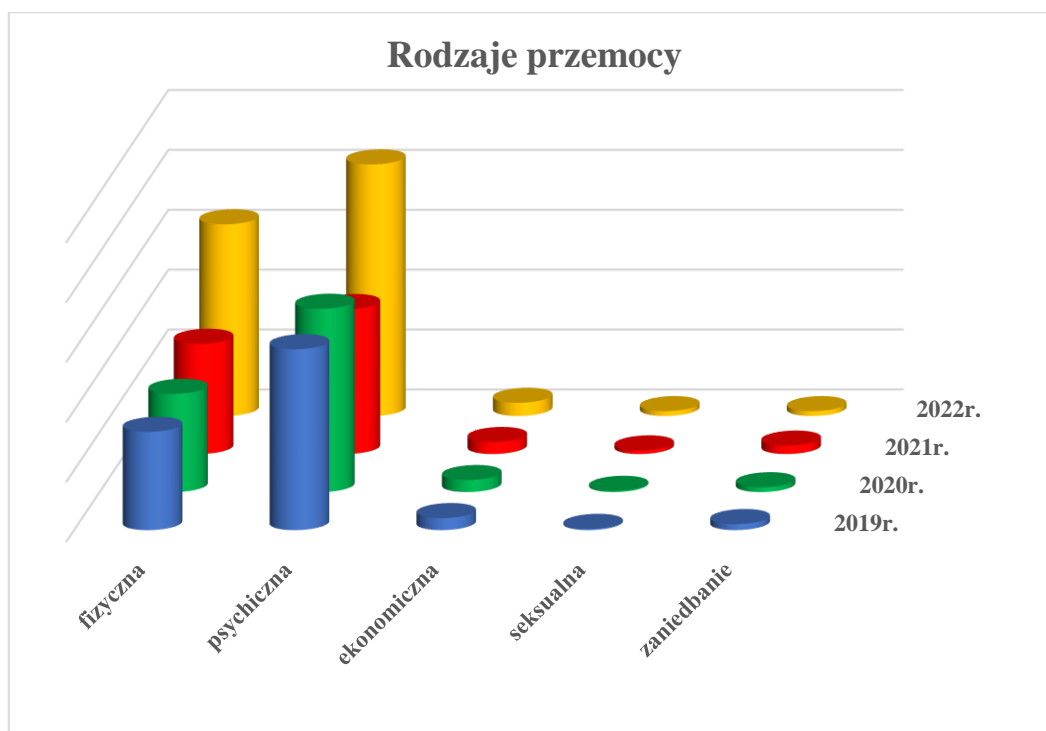
Na przestrzeni ostatnich 4 lat zdecydowanie wzrosła liczba wszczętych postępowań przygotowawczych wobec podejrzanych o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osób wspólnie zamieszkujących i przekazanych z tego tytułu spraw do Prokuratury.

Tabela 29 Rodzaje przemocy w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022

	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
fizyczna	82	82	92	160
psychiczna	151	153	121	211
ekonomiczna	10	10	10	11
seksualna	1	1	3	4
zaniedbanie	5	4	7	4

Źródło: Prokuratura Rejonowa w Jarosławiu

Wykres 21. Rodzaje przemocy

Najczęstszym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna. W 2020r., a więc w okresie pandemii odnotowano największy jej wzrost, albowiem poszkodowanych było 153 osoby. Skala przemocy psychicznej zdecydowanie przekracza występowanie przemocy fizycznej, aczkolwiek jest trudniejsza do udowodnienia - nie pozostawia widocznych fizycznie śladów. Przemoc fizyczna, czyli tam, gdzie istnieje przewaga po stronie sprawcy nad ofiarą zajmuje drugie miejsce wśród rodzajów przemocy. Przemoc ekonomiczna przez ostatnie 4 lata utrzymuje się na jednakowym poziomie. Wzrosła natomiast przemoc seksualna, która jeszcze w latach 2019/2020 dotyczyła jednej osoby, natomiast w 2022r. odnotowano już 4 osoby dotknięte takim rodzajem przemocy.

Liczbę postępowań dotyczących art. 207 § 1 Kodeksu karnego związanych z przemocą domową na terenie Powiatu Jarosławskiego obrazuje tabela nr 30.

Tabela 30 Sprawy prowadzone w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019-2022 z art. 207 § 1 Kodeksu karnego - Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.

rok	pozbawienia wolności	pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem	warunkowe umorzenie postępowania	umorzenie postępowania	uniewinnienie
2019	46	34	2	6	0
2020	45	37	2	4	1
2021	36	26	2	5	0
2022	36	28	1	2	6

***Źródło:** Sąd Rejonowy w Jarosławiu*

Spośród setek spraw dotyczących przemocy domowej swój finał w Sądzie ma jedynie mała ich część, a i te w większości kończą się wyrokiem pozbawienia wolności, ewentualnie pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem kary. Z danych statystycznych Sądu Rejonowego w Jarosławiu wynika, że najwięcej aktów oskarżenia związanych z art. 207 § 1 k. k. zostało sporządzonych w latach 2019 i 2020. W roku 2021 i 2022 dostrzega się znaczny spadek spraw dotyczących pozbawienia wolności oraz pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem kary. Zauważa się również, że na przestrzeni ostatnich 4 lat w stosunku do spraw zakończonych pozbawieniem wolności (163) znaczna liczba przeprowadzonych postępowań zakończyła się umorzeniem postępowania – 17 spraw oraz warunkowym umorzeniem postępowania (7). W 2022r. zauważalny jest wzrost liczby osób uniewinnionych z art. 207 Kodeksu karnego – 6 osób.

Wykres 22. Dane statystyczne dotyczące spraw prowadzonych w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019-2022 z art. 207 Kodeksu karnego

Tabela 31 Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu z prowadzonych spraw z art. 207 §1 Kodeksu karnego z lat 2019- do 30.06.2022r.

Rok	liczba wszczętych postępowań	liczba przestępstw stwierdzonych/ wydanych aktów oskarżenia	wniosek o wyrok skazujący	inne rozstrzygnięcia, tj: umorzenia, zawieszenia, odmowa wszczęcia, inne zakończenia
2019	171	37	28	106
2020	174	47	27	100
2021	121	29	7	85
2022	148	17	6	82

Źródło: Prokuratura Rejonowa

Z powyższych danych statystycznych wynika, że znaczna część spraw z art. 207 Kodeksu karnego. ma inne rozstrzygnięcie. Najczęstszym powodem umorzenia, odmowy wszczęcia, zawieszenia sprawy bądź innego zakończenia postępowania w sprawach o przestępstwa jest brak dowodów.

Wykres 23. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu

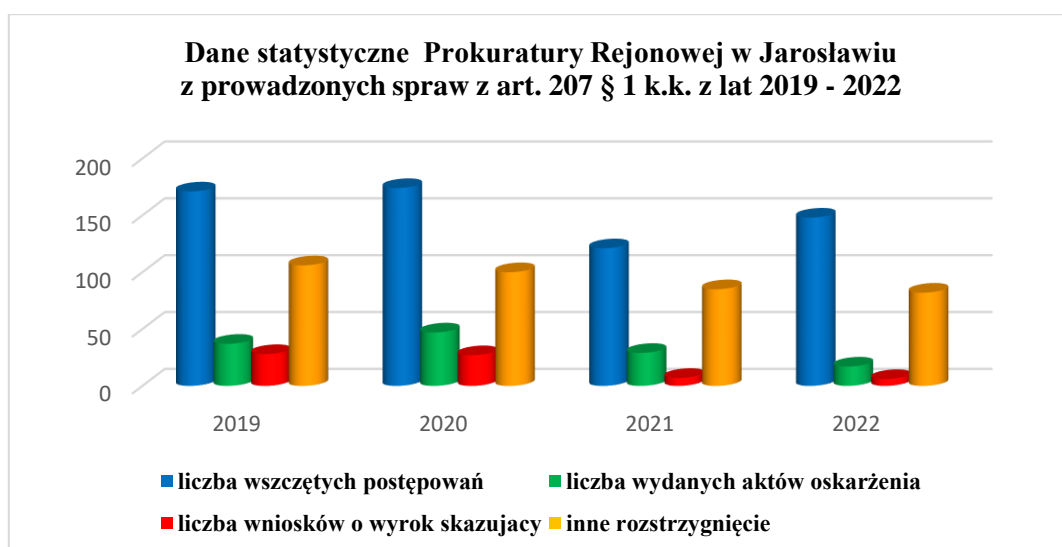

Tabela 32 Udzielone schronienie w ramach Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2022

l.p.	Mieszkanie kryzysowe	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
1.	liczba rodzin	8	7	7	4	2	3	2
2.	liczba osób	11	19	15	9	4	5	6
3.	liczba dzieci	7	12	8	5	2	2	4

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

Na przestrzeni ostatnich 7 lat ze schronienia skorzystało 69 osób, w tym 40 dzieci. W 2020 roku można zaobserwować wyraźne zmniejszenie zapotrzebowania na świadczenie usług w formie udzielenia schronienia (co z dużym prawdopodobieństwem było efektem pandemii), tak już w latach kolejnych zauważa się tendencję wzrostową tej pomocy.

Wykres 24. Udzielone schronienie w ramach interwencji kryzysowej - mieszkanie kryzysowe

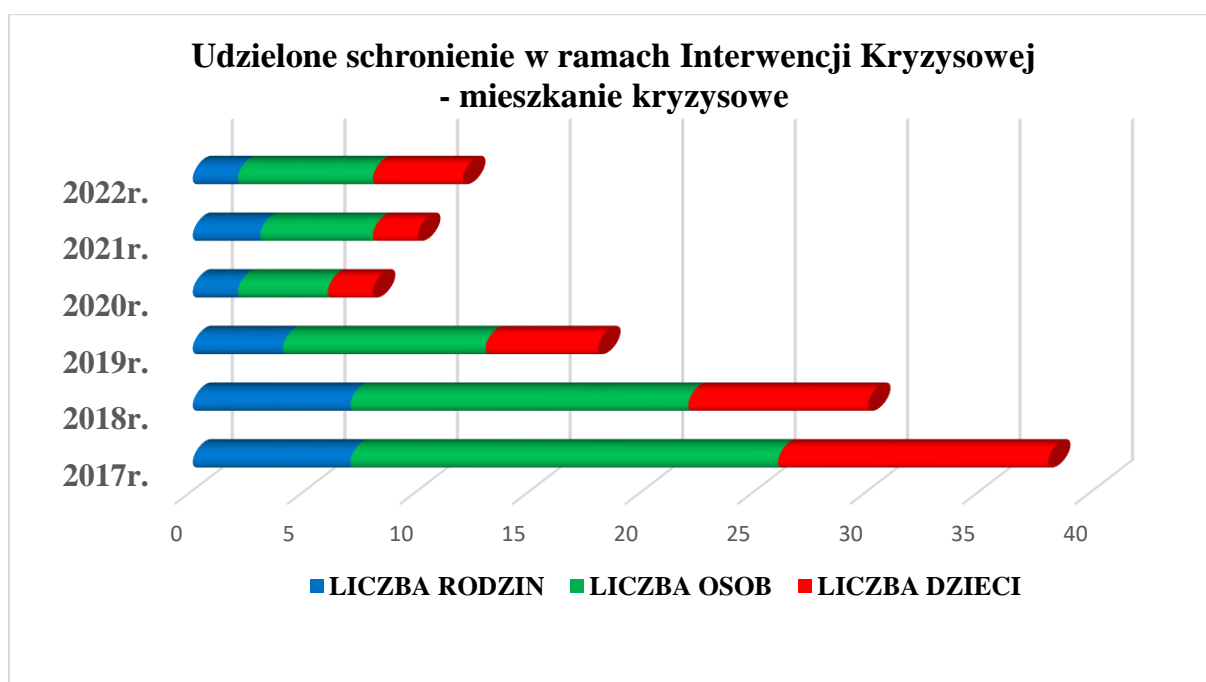

Tabela 33 Poradnictwo specjalistyczne w ramach interwencji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

	Poradnictwo	2019	2020	2021	2022
liczba osób korzystających z poradnictwa, w tym:	psychologiczne	138	29	82	88
	prawne	130	71	53	42
	terapia rodzin	195	94	67	130
Łącznie:		463	194	202	260

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej mieszkańców Powiatu Jarosławskiego skorzystało ze specjalistycznego poradnictwa w 2019r. – 463 osoby. Zdecydowany spadek osób odnotowano podczas pandemii w 2020r. - 194. W pierwszym kwartale 2021r. w związku z nadal panującym stanem epidemii i zasadami ograniczeń w przemieszczaniu się pomoc psychologiczna, prawna i terapeutyczna udzielana była za pomocą zdalnych środków komunikacji. W 2022r. liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistycznego w porównaniu do 2021r. wzrosła do 260, z czego prawie dwukrotnie wzrosła liczba osób korzystających z terapii rodzinnej (130).

Wykres 25. Poradnictwo specjalistyczne w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

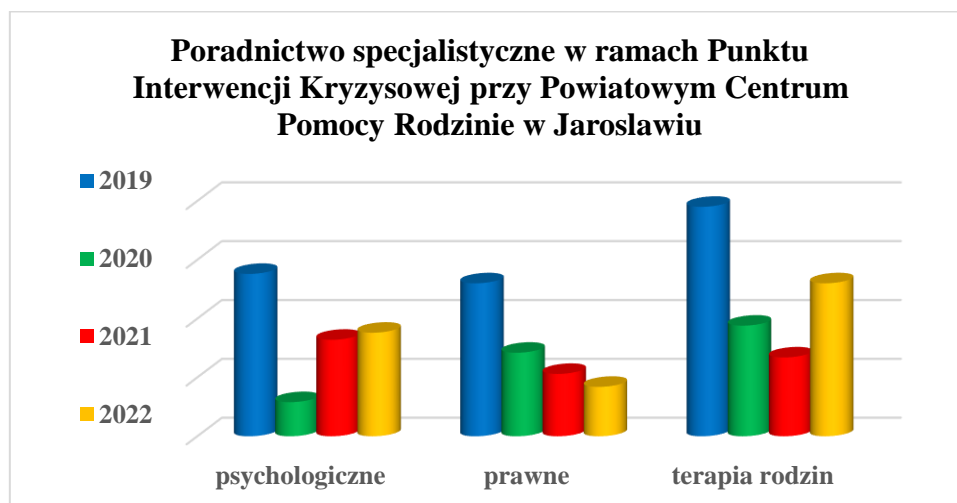

Tabela 34 Programy dla osób stosujących przemoc domową realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu w latach 2016-2022

	2016r.	2017r.	2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego	32	17	25	20	0	10	9
w tym liczba osób, które ukończyły program	12	9	12	10	0	8	5
Liczba uczestników programu psychologiczno-terapeutycznego	0	0	8	10	0	7	0
w tym liczba osób, które ukończyły program	0	0	6	6	0	3	0

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

Z danych zawartych w tabeli 34 wynika, że coraz mniej jest osób chętnych lub kierowanych do uczestnictwa w zajęciach dla osób stosujących przemoc domową. W porównaniu do 2016r. liczba uczestników programu korekcyjno - edukacyjnego w 2022r. zdecydowanie się zmniejszyła. W 2020r. czyli w roku ogłoszenia pandemii nie zrealizowano

ani programu korekcyjno - edukacyjnego, ani też psychologiczno - terapeutycznego. Natomiast w 2022r. z uwagi na zbyt małą liczbę chętnych osób, do realizacji programu psychologiczno - terapeutycznego nie przystąpiono. Działania podjęte przez prowadzących program zmierzają do zmiany myślenia uczestników o ich potrzebach i celach życiowych, a w konsekwencji do zmiany zachowań na nieprzemocowe.

Określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług wspólnych.

Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych społeczną marginalizacją, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (interesu ogólnego). Oznacza to, że dla podmiotów ekonomii społecznej istotne znaczenie – obok celu gospodarczego – ma misja społeczna. Mówiąc szerzej: ekonomia społeczna wspomaga proces budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Podmioty ekonomii społecznej działają zarówno społecznie, jak i zarobkowo (gospodarczo lub odpłatnie). To różni je od zwykłych organizacji społecznych, niekorzystających z działalności odpłatnej i gospodarczej oraz przedsiębiorstw, które maksymalizują swój zysk. Podmioty ekonomii społecznej przeznaczają dochód z działalności zarobkowej na działalność społeczną (statutową). Działalność społeczna podmiotów ekonomii społecznej, tak jak innych organizacji, jest regulowana w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Do podmiotów ekonomii społecznej zaliczamy podmioty spółdzielcze (spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, spółdzielnie produkcji rolnej), jednostki reintegracji społeczno-zawodowej (Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej i Zakłady Aktywności Zawodowej), organizacje pozarządowe i podobne podmioty (stowarzyszenia, fundacje, spółki non profit, podmioty kościelne, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, koła gospodyń wiejskich).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług wspólnych, usługi społeczne oznaczają działania z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,

- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej

Podjęmowane są w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Poprzez ekonomię społeczną i politykę aktywizacji, ale także przez politykę integracji społecznej dąży się do modelu gdzie usługi społeczne dostarczane w rozmaity sposób przez różnorodne instytucje oraz sektory społeczne i gospodarcze mają w sposób skuteczny i efektywny przyczynić się do większej zatrudnialności grup szczególnie poszkodowanych na rynku pracy i prowadzić do większej spójności społecznej.

Warto korzystać z usług przedsiębiorstw społecznych, gdyż:

- usługi są dobrej jakości, produkty tworzone z pasją;
- przedsiębiorstwa te nie maksymalizują zysku, są zorientowane na człowieka;
- realizują cele społecznie użyteczne;
- tworzą i wspierają lokalne rynki usług i dostaw;
- dają pracę tym, którym trudno jest się odnaleźć na rynku pracy.

Wielokrotnie przedsiębiorstwa społeczne świadczą usługi niszowe i wykonują zadania, którym nie potrafi w sposób skuteczny sprostać ani administracja publiczna, ani firmy komercyjne. Współpraca z sektorem ekonomii społecznej jest korzystna dla samorządów, które realizują szereg zadań w sferze usług publicznych. Zlecając część swoich zadań, władze lokalne zyskują realną pomoc, jednocześnie zapewniając podmiotom ekonomii społecznej uzyskiwanie przychodów i umacniają ich pozycję. Rozwiązanie takie może stanowić istotną alternatywę dla tradycyjnych i nie zawsze skutecznych programów aktywizacji zawodowej skierowanych do osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Obszary problemowe

Osoby starsze

- ✓ Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością.
- ✓ Mała sieć wsparcia środowiskowego osób starszych.
- ✓ Oszustwa i przestępstwa wobec osób starszych.
- ✓ Niedostosowanie oferty instytucjonalnej do zmieniających się potrzeb osób starszych.
- ✓ Pogarszający się stan zdrowia.

Osoby niepełnosprawne

- ✓ Trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na niewystarczającą aktywizację społeczną.
- ✓ Bariery architektoniczne i komunikacyjne.
- ✓ Trudności z zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.
- ✓ Niewystarczająca pomoc środowiskowa dla niesamodzielnych osób niepełnosprawnych.
- ✓ Małe wsparcie rodzin i osób zajmujących się niepełnosprawnymi członkami rodziny.
- ✓ Niska świadomość społeczna w obszarze potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi, nieufność, niewiedza, dystans, stereotypy.
- ✓ Samodzielne życie, radzenie sobie z problemami, jako element godności osobistej i samorealizacji osób niepełnosprawnych.

Rodzina

- ✓ Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin.
- ✓ Trudności z usługami opieki domowej nad dziećmi do lat 3.
- ✓ Trudności mieszkaniowe rodzin zagrożonych ubóstwem.
- ✓ Niska dieta.
- ✓ Intensyfikacja konfliktów w rodzinie i w miejscu pracy (z powodu stresu i frustracji).
- ✓ Zanikające więzi rodzinne.
- ✓ Brak miejsc i zwiększające się koszty utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

- ✓ Mała liczba kandydatów na specjalistyczne, zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze.

Dzieci

- ✓ Samobójstwa wśród dzieci.
- ✓ Pogorszenie stanu psychicznego dzieci i młodzieży.
- ✓ Brak bezpłatnych i atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- ✓ Zagrożenia dzieci i młodzieży płynące z Internetu.
- ✓ Popęłnianie czynów karalnych przez nieletnich m.in. kradzieże.

Przemoc

- ✓ Powierzchność realizacji systemu wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.
- ✓ Przemoc rówieśnicza.
- ✓ Brak systemu wsparcia w sytuacjach kryzysowych;.
- ✓ Jakość pracy służb w systemie.

Uzależnienia

- ✓ Zwiększające się uzależnienia od alkoholu, narkotyków, hazardu, itd.
- ✓ Uzależnienia od Internetu głównie wśród dzieci i młodzieży.
- ✓ Mała promocja zdrowego stylu życia.

Analiza SWOT

Przy opracowywaniu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jarosławskiego zastosowano jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod służących budowaniu strategii czyli analizę SWOT. Analiza SWOT jest najbardziej uniwersalną, kompleksową, wiarygodną i skuteczną metodą rozwiązywania problemów występujących na danym obszarze i wymagających poprawy. Ten rodzaj analizy pozwala ocenić możliwości jakim dysponuje Powiat, jakie posiada zasoby oraz jakie są potrzeby środowiska lokalnego.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– dogodne połączenia drogowe;– atrakcyjność Powiatu pod względem historycznym;– potencjał wysoko wykwalifikowanej kadry specjalistów;– rozwinięta infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna;– funkcjonowanie na terenie Powiatu licznych organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych;– rozwinięta oferta edukacyjna, w tym obecność szkół branżowych i specjalnych;– współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców;– funkcjonowanie Poradni	– spadek liczby ludności Powiatu na przestrzeni lat;– niska dzietność, ujemny przyrost naturalny;– wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności Powiatu;– mało działań profilaktycznych w zakresie: przemocy, uzależnień, zdrowia somatycznego i psychicznego;– mała oferta spędzania czasu wolnego dla rodzin;– brak psychiatrów dziecięcych;– niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dla osób w sytuacjach kryzysowych;– występowanie barier architektonicznych;– niskie kompetencje wychowawcze rodzin i związana z tym konieczność umieszczania dzieci w pieczy zastępczej;– pogarszająca się jakość kontaktów

psychologiczno-pedagogicznej; – funkcjonowanie Warsztatu Terapii Zajęciowej, Zakładu Aktywności Zawodowej, Środowiskowych Domów Samopomocy; – funkcjonowanie we wszystkich gminach Powiatu Zespołów Interdyscyplinarnych do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej; – funkcjonowanie Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu; – działalność Uniwersytetu III Wieku; – niski poziom bezrobocia, aktywizacja zawodowa bezrobotnych w ramach działań Powiatowego Urzędu Pracy; – potencjał istniejącej uczelni technicznej zapewniającej wykształconą kadrę;	społecznych; – niewystarczające zaangażowanie społeczne w działania na rzecz społeczeństwa obywatelskiego; – niewielka działalność organizacji pozarządowych świadczących usługi na terenie gmin; – niechęć organizowania się; – brak miejsc do wspólnych spotkań; – mała ilość osób zainteresowanych pracą w organizacji; – słaba integracja społeczna; – brak poszanowania rzeczy wspólnej, dobra publicznego; – podział mieszkańców Powiatu na rejony, stwarzające sztuczne granice i wzajemną niechęć;
SZANSE	ZAGROŻENIA
– dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania; – korzyści wynikające z integracji europejskiej, korzystanie z doświadczeń; – podtrzymanie dotychczasowych; pozytywnych standardów funkcjonowania rodziny i promocja rodziny; – rozwój technologii informatycznych i coraz większa ich dostępność	– położenie geograficzne przygraniczne (konflikty, materializm, rosnące koszty utrzymania, duże koszty zatrudnienia; – wzrost zachorowań na choroby cywilizacyjne oraz liczby osób uzależnionych; – brak skutecznego systemu przygotowywania i aktywizowania młodzieży szkół ponad gimnazjalnych do planowania i realizacji własnej ścieżki

sprzyjające ograniczeniu zjawisk związanych z niektórymi formami wykluczenia społecznego; – wzrastająca świadomość społeczeństwa w zakresie profilaktyki zdrowia oraz zdrowego trybu życia; – wzrost znaczenia kompetencji kluczowych (językowych, informatycznych, matematycznych, kulturalnych i społecznych oraz przedsiębiorczości) w procesie edukacji; – zmiany wzorców uczestnictwa w życiu społecznym sprzyjające partycypacji i współdziałaniu, w szczególności wśród młodych osób; – rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;	edukacyjnej; – brak całościowych i spójnych rozwiązań integrujących działania powiatu w sferze polityki społecznej; – stygmatyzacja i infantylizacja środowisk ludzi ubogich; – ograniczone środki na realizację działań pomocowych; – emigracja ludzi młodych i wykształconych do większych ośrodków lub za granicę; – choroby cywilizacyjne, epidemiczne;

Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Prognoza zmian służy do opisu obrazu Powiatu w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza określony punkt orientacyjny:

Powiat Jarosławski jest miejscem sprzyjającym życiu mieszkańców, zaspokajającym potrzeby rodzin oraz zapewniający im zintegrowany system wsparcia, stwarzający warunki do rozwoju i integracji społecznej osób starszych, z niepełnosprawnościami, a także wszystkich mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Misją Strategii jest zapewnienie mieszkańcom Powiatu Jarosławskiego jak najlepszej jakości życia, dostępności do skutecznego i kompleksowego wsparcia, a także wzmacnianie rodzin i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego.

Cele strategiczne projektowanych zmian i kierunki niezbędnych działań

Aby skutecznie realizować cele Strategii, niezbędna jest współpraca instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, oraz innych instytucji, których działalność wpływa na jakość życia mieszkańców, szczególnie w dziedzinach: edukacji, zdrowia i bezpieczeństwa.

Dla prawidłowej realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych niezbędne jest wskazanie celów poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Działalność władz Powiatu powinna być zdeterminowana zasadami celowości i gospodarności. Formułowanie celów jest odpowiedzią na potrzeby mieszkańców, koniecznością zaspokojenia ich potrzeb oraz tworzenia optymalnych warunków dla harmonijnego rozwoju, z uwzględnieniem hierarchii tych celów i pilności ich realizacji. Dlatego też formułuje się cele możliwe do zrealizowania, a na ich podstawie wyznacza zadania.

Cele strategiczne określono dla ośmiu obszarów:

1. Polityka rynku pracy
2. Piecza zastępcza
3. Osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich otoczenie
4. Przemoc
5. Integracja społeczna
6. Bezpieczeństwo publiczne
7. Wzmocnienie kadr
8. Oświata

Działania we wszystkich płaszczyznach życia społecznego będą skuteczne, gdy zaangażują się nie wszyscy zainteresowani, również mieszkańcy, którzy poprzez swoją aktywność będą mieli znaczący wpływ na rozwój Powiatu. Uwzględniając wyniki analizy SWOT wypracowano następujące cele główne:

1. Polityka rynku pracy

Cel główny: aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami.

Zadania:

- Wzmacnianie usług pośrednictwa pracy dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców.
- Wzmacnianie poradnictwa zawodowego.
- Wzmacnianie kwalifikacji i kompetencji bezrobotnych oraz poszukujących pracy.
- Inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających obniżenie bezrobocia.
- Wzmacnianie zatrudnienia.
- Wspieranie kwalifikacji zawodowych i kompetencji pracodawców i ich pracowników.
- Wzmacnianie współpracy pomiędzy podmiotami rynku pracy.
- Ułatwianie zatrudniania cudzoziemców.
- Wspieranie nowych inicjatyw lokalnej przedsiębiorczości, inicjowanie i udział w programach oraz projektach wspierających lokalną przedsiębiorczość.
- Wzmacnianie zasobów kadrowych oraz wspieranie rozwoju kompetencji pracowników.

2. Piecza zastępcza

Cel główny: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu

Zadania:

- Promocja rodzicielstwa zastępczego drogą do pozyskania kandydatów na rodziców zastępczych zawodowych i niezawodowych.
- Zapewnienie rodzinom zastępczym wsparcia pedagogicznego, psychologicznego i prawnego oraz pomocy ze strony koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

- Organizowanie oferty pomocowej dla członków rodzin zastępczych z problemami (grupy wsparcia, szkolenia rodzin zastępczych).
- Współpraca międzyinstytucjonalna w celu powrotu dzieci przebywających w pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.
- Deinstytucjonalizacja.

3. Osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich otoczenie

Cel główny: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich otoczenia.

Zadania:

- Wsparcie poprzez udzielanie odpowiedniej pomocy.
- Informowanie o przysługujących uprawnieniach.
- Zwiększanie świadomości społeczeństwa o sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych.
- Promocja zdrowia psychicznego.

4. Przemoc

Cel główny: Intensyfikacja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej.

Zadania:

- Wsparcie osób dotkniętych przemocą.
- Oddziaływania korekcyjne na osoby stosujące przemoc.
- Profilaktyka.

5. Integracja społeczna

Cel główny: Poszerzenie działań na rzecz integracji.

Zadania:

- Pobudzanie aktywności środowisk zagrożonych wykluczeniem.

- Wzmacnianie więzi międzypokoleniowych.
- Zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań na rzecz integracji społecznej i społeczeństwa obywatelskiego.

6. Bezpieczeństwo publiczne

Cel główny: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terenie Powiatu.

Zadania:

- „Bezpieczne,, życie seniorów.
- Przeciwdziałanie cyberzagrożeniom związanym z niewłaściwym użytkowaniem Internetu.
- Ograniczenie popełniania czynów karalnych ze szczególnym uwzględnieniem kradzieży wśród młodych osób.
- Przeciwdziałanie uzależnieniom w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

7. Wzmocnienie kadr

Cel główny: zapewnienie sprawnego wykonania wszystkich celów polityki społecznej Powiatu

Zadania:

- Doradztwo i inspiracja w zakresie niestandardowych metod działań.
- Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych poprzez wykorzystanie nowych technologii i nowoczesne systemy zarządzania usługami.
- Rozwój różnych form współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarze polityki społecznej.

8. Oświata

Cel główny: Poprawa funkcjonowania społeczno-emocjonalnego ucznia

Zadania:

- Racjonalne wykorzystanie technologii informatycznej.
- Poprawa funkcjonowania ucznia w grupie rówieśniczej.
- Poprawa funkcjonowania społeczno- emocjonalna ucznia.
- Wspomaganie funkcjonowania ucznia w grupie społecznej (szkoła, rodzice, rówieśnicy).

Sposób realizacji Strategii

Realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddawana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych i niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Powiecie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

Realizacja Strategii obejmować będzie pięć etapów:

1. Podjęcie Uchwały przez Radę Powiatu Jarosławskiego o przyjęciu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030.
2. Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.
3. Monitoring Strategii.
4. Uzupełnianie Strategii o nowe zadania i programy.
5. Podsumowanie i ocena Strategii.

Podmioty odpowiedzialne za realizację Strategii

- Starostwo Powiatowe w Jarosławiu;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu;
- Powiatowy Urząd Pracy w Jarosławiu;
- Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna;
- Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej;
- placówki oświatowe;
- Sądy;
- kuratorska służba sądowa;
- miejskie i gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jarosławiu;
- Centrum Opieki Medycznej;
- Przychodnie i Szpitale zdrowia psychicznego;
- Stowarzyszenia i Fundacje;
- instytucje pożytku publicznego;
- lokalne media;
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- Zespoły Interdyscyplinarne.

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b ust. 2 pkt 3c ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych w Strategii celów jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania będą środki pochodzące z budżetu Powiatu Jarosławskiego.

Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody;
- budżet Samorządu Województwa;
- Fundusz Pracy;
- Fundusz Solidarnościowy;
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- środki unijne;
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe;
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Powiatu Jarosławskiego. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii, uzależniona będzie od środków posiadanych przez Powiat oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą weryfikowane i korygowane w ramach corocznie uchwalanego budżetu Powiatu.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030, przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków w 2022r. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków. Zastosowano średnią wzrostu wydatków 2,5 % w skali roku.

Tabela 35 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030.

Rok	Kwota
2023	55 000 000 zł
2024	56 000 000 zł
2025	57 000 000 zł
2026	59 000 000 zł
2027	60 000 000 zł
2028	62 000 000 zł
2029	63 000 000 zł
2030	65 000 000 zł

źródło: opracowanie własne

Wskaźniki realizacji zadań

Wskaźniki realizacji działań będą służyć identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Badane będą w procesie monitoringu i ewaluacji Strategii. Badanie będzie polegało na gromadzeniu i opracowywaniu informacji oraz danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższej perspektywy czasowej). Dane do monitoringu, pozyskane będą z danych statystycznych i sprawozdań. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też wskaże na konieczność modyfikacji i dokonywania korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku np. zmiany regulacji prawnych lub nasileniu niektórych problemów społecznych. Informacja na temat realizacji Strategii przygotowywana będzie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności.

Końcowa ewaluacja posłuży samorządowi do oceny realnego stanu rozwiązania problemów społecznych w Powiecie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki społecznej Powiatu w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić, w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań.

Tabela 36 Wskaźniki realizacji zadań

	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość docelowa w 2030r.
1	Polityka rynku pracy Cel: Aktywizacja i podtrzymywanie zdolności pracy osób bezrobotnych, realizacja zadań, które posłużą zmniejszeniu liczby osób bezrobotnych oraz rozwijanie współpracy z pracodawcami.	zmniejszenie bezrobocia	5,0%
2	Pieczą zastępczą Cel: Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu	Liczba rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych	46
3	Osoby starsze i niepełnosprawne oraz ich otoczenie. Cel: Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych oraz ich otoczenia	liczba programów celowych	15
4	Przemoc domowa, przemoc rówieśnicza Cel: Intensyfikacja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i rówieśniczej	liczba programów celowych	6
5	Integracja społeczna Cel: Poszerzenie działań na rzecz integracji	liczba inicjatyw	3

6	Bezpieczeństwo publiczne Cel: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na terenie Powiatu	liczba przestępstw	500
7	Wzmocnienie kadr Cel: Zapewnienie sprawnego wykonania wszystkich celów polityki społecznej Powiatu	liczba inicjatyw	15
8	Oświata Cel: Poprawa funkcjonowania społeczno-emocjonalnego ucznia	liczba zgłoszeń	0

***Źródło:** opracowanie własne*

Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitoring Strategii jest obserwacją realizacji celów, umożliwia: identyfikację aktualnych problemów, obserwację zaawansowania realizacji założonych celów i ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Wobec zmieniających się uwarunkowań i potrzeb ważną metodą kształtowania rzeczywistości będzie diagnozowanie i monitorowanie zmian. Na kształtowanie lokalnego otoczenia mają wpływ zarówno czynniki właściwe Powiatowi Jarosławskiemu, a także ogólnokrajowe i światowe.

Działania monitorujące zmiany pozwolą na to, by Strategia jako dokument była skutecznym narzędziem zarządzania, spełniała swoją rolę w kształtowaniu właściwej lokalnej polityki społecznej, zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działania. Zapisy Strategii nie stanowią dokumentu zamkniętego. Zmieniające się realne potrzeby społeczne mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w czasie i pod wpływem różnych czynników wymuszają podążanie za tymi zmianami, a nawet wymagają wprowadzania działań prewencyjnych, które powinny zapobiegać negatywnym skutkom zmian. Strategia i wynikające z niej programy winny być corocznie weryfikowane.

Zmieniające się przepisy prawne, warunki gospodarcze i społeczne w kraju, nie pozwalają na jednoznaczne określenie kierunków działań. W związku z tym, Strategia wskazuje ogólne kierunki działania i będzie dokumentem, który w okresie swojego obowiązywania będzie, poprzez przygotowanie konkretnych projektów bądź programów, dostosowywanym do pojawiających się potrzeb oraz możliwości prawnych i nowych źródeł finansowania. Realizacja celów i kierunków działań zapewni długofalowe działania wspierające osoby i rodziny w samodzielnym funkcjonowaniu.

Koordynatorem realizacji działań zawartych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Jarosławskiego na lata 2023 – 2030 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.

Podsumowanie

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych i nurtów polityki społecznej w kraju. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Z jednej strony proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi zadaniami, w skali i harmonogramie zależnymi od możliwości finansowych, jednakże z okresowymi weryfikacjami i modyfikacjami związanymi ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno - ekonomiczną. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określenie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Zgodnie z celami strategicznymi, głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja, powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Powiatu Jarosławskiego, dostępności do skutecznego i kompleksowego wsparcia, a także wzmacniania rodzin i włączenia grup zagrożonych wykluczeniem do życia społecznego. Należy nadmienić, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Powiatu, natomiast Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030 jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Gminy Powiatu Jarosławskiego	7
Tabela 2 Liczba mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022	9
Tabela 3 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w latach 2016 - 2022r.	10
Tabela 4 Prognoza liczby ludności w Powiecie Jarosławskim na rok 2030	12
Tabela 5 Przyrost naturalny w latach 2016-2022, porównanie Powiatu Jarosławskiego, Województwa Podkarpackiego i Polski.	12
Tabela 6 Migracje mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022	13
Tabela 7 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2022 roku	14
Tabela 8 Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych z prawem do zasiłku, długotrwale bezrobotnych w podziale na płeć w 2022r.	15
Tabela 9 Liczba pracujących wg sektorów w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021 ...	16
Tabela 10 Liczba pracujących wg płci w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 -2021	17
Tabela 11 Podział bezrobotnych wg miejsca zamieszkania stan na 31.12.2022 r.	19
Tabela 12 Bezrobotni zarejestrowani według płci w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022	19
Tabela 13 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w latach 2016 - 2022 w Powiecie Jarosławskim	20
Tabela 14 Liczba wydanych orzeczeń zaliczających do niepełnosprawności w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022	21
Tabela 15 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osobom dorosłym w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022 wg kryteriów	24
Tabela 16 Żłobki i oddziały żłobkowe w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 -2022.....	25
Tabela 17 Przedszkola i oddziały przedszkolne w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022	26
Tabela 18 Szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022	27
Tabela 19 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyn w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022	27
Tabela 20 Rodziny zastępcze w Powiecie Jarosławskim w latach 2016 – 2022	28
Tabela 21 Rodziny zastępcze wg typów w latach 2016 - 2022.....	30

Tabela 22 Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo- wychowawczych na terenie Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022.....	32
Tabela 23 Stosowanie procedury „Niebieska Karta” z podziałem na instytucje	33
Tabela 24 Charakterystyka ofiar przemocy domowej – dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2019-2022	35
Tabela 25 Charakterystyka sprawców przemocy domowej - dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2019-2022	36
Tabela 26 Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową w latach 2019-2022...	37
Tabela 27 Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022.....	38
Tabela 28 Podejrzani o popełnienie przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę osoby wspólnie zamieszkującej w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022.....	39
Tabela 29 Rodzaje przemocy w Powiecie Jarosławskim w latach 2019-2022	40
Tabela 30 Sprawy prowadzone w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019-2022 z art. 207 § 1 Kodeksu karnego - Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.	42
Tabela 31 Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu z prowadzonych spraw z art. 207 §1 Kodeksu karnego z lat 2019- do 30.06.2022r.	43
Tabela 32 Udzielone schronienie w ramach Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2022	44
Tabela 33 Poradnictwo specjalistyczne w ramach interwencji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu.	45
Tabela 34 Programy dla osób stosujących przemoc domową realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu w latach 2016-2022.....	46
Tabela 35 Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Jarosławskim na lata 2023-2030.	64
Tabela 36 Wskaźniki realizacji zadań	66

Wykres 1. Liczba mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

Wykres 2. Przyrost naturalny w latach 2016-2022

Wykres 3. Migracje mieszkańców Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

Wykres 4. Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2022 roku.

Wykres 5. Liczba pracujących wg sektorów w Powiecie Jarosławskim w latach 2016

-2022

Wykres 6. Liczba pracujących w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021

Wykres 7. Liczba pracujących w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2021 w podziale na płeć

Wykres 8. Bezrobotni zarejestrowani w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

Wykres 9. Liczba wydanych orzeczeń niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

Wykres 10. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób dorosłych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022

Wykres 11. Liczba wydanych osobom dorosłym orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2016-2022 wg kryteriów

Wykres 12. Liczba miejsc w żłobkach i liczba dzieci narastająco przebywająca w nich w latach 2016- 2022 w Powiecie Jarosławskim

Wykres 13. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych w latach 2016-2022

Wykres 14. Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Jarosławskim w latach 2016-2022 w podziale na rodzaje

Wykres 15. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2016-2022 w podziale na rodzaje rodzin

Wykres 16. Liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Powiatu Jarosławskiego w latach 2016-2022

Wykres 17. Stosowanie procedury „Niebieskie karty” z podziałem na instytucje w latach 2019-2022

Wykres 18. Charakterystyka ofiar przemocy domowej

Wykres 19. Charakterystyka sprawców przemocy domowej

Wykres 20. Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową

Wykres 21. Rodzaje przemocy

Wykres 22. Dane statystyczne dotyczące spraw prowadzonych w Sądzie Rejonowym w Jarosławiu na przełomie lat 2019-2022 z art. 207 Kodeksu karnego

Wykres 23. Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jarosławiu

Wykres 24. Udzielone schronienie w ramach interwencji kryzysowej- mieszkanie kryzysowe

Wykres 25. Poradnictwo specjalistyczne w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu

